

Zbierka stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky je jediným prameňom, ktorý obsahuje výlučne judikatúru vychádzajúcu z kolektívneho procesu upraveného predpisom, ktorý sa opiera o zákonné zmocnenie.

O uverejnení stanovísk a rozhodnutí v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky rozhodujú kolégiá (trestné, občianskoprávne, obchodné a správne) Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Pred prerokovaním vybraných rozhodnutí v príslušnom kolégiu sa tieto rozhodnutia zasielajú na vyjadrenie Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, krajským súdom, Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky, právnickým fakultám, Akadémii policajného zboru Slovenskej republiky, profesným právnickým komorám, dotknutým ústredným orgánom štátnej správy a ďalším inštitúciám.

Rozhodnutia uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky nepredstavujú názor jednotlivca, ale sú výsledkom kolektívneho prerokovania a kolektívneho rozhodnutia o vhodnosti ich uverejnenia príslušného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Zbierka stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky
zošit 3/2007

Uverejňuje Najvyšší súd Slovenskej republiky
Tajomníčka redakcie: Marta Chmelíčková, tel.: 02/59353159
Vydáva Prosperity, s. r. o., Mlynské luhy 7, P. O. Box 3,
820 06 Bratislava 26
Cena zošitu: 120,- Sk
Administrácia: Prosperity, s. r. o.
Sadzba daná do tlače: 22. 9. 2007
Tlačiareň: IBIPRINT, Bratislava
Reg. č. MK SR 782/93
ISSN 1335-4884

OBSAH

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach trestných

31. Stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na zjednotenie výkladu prechodného ustanovenia § 567 ods. 3 Trestného poriadku (zákona č. 301/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov) v súvislosti s ustanovením § 397 ods. 2 Trestného poriadku upravujúcim príslušnosť súdu na rozhodnutie o návrhu na povolenie obnovy konania vo veciach právoplatne skončených na krajských súdoch, ako súdoch prvého stupňa, podľa § 17 Trestného poriadku (zákona č. 142/1961 Zb. v znení neskorších predpisov), sp. zn. Tej 12/07, prijaté 21. mája 2007 – pod pojmom „nejestvujúci súd“ v zmysle § 567 ods. 3 Trestného poriadku účinného od 1. januára 2006 treba rozumieť súd, ktorý zanikol v dôsledku zmeny Zákona o organizácii súdov. Za nejestvujúci súd nemožno považovať súd, u ktorého došlo len k zmene vecnej príslušnosti v dôsledku rekodifikácie Trestného poriadku (v súvislosti s § 7 ods. 1 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky) podľa zákona č. 301/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. januára 2006.

Rekodifikáciou nedošlo k zmene vecnej príslušnosti súdu v konaní o obnove konania vo veciach právoplatne skončených na krajských súdoch ako súdoch prvého stupňa podľa § 17 Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006.

32. Výrok rozsudku pri použití zásady trikrát a dost podľa § 43 ods. 1 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 – 1. Podľa § 120 ods. 3 Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006 výrok, ktorým sa obžalovaný uznáva za vinného, alebo ktorým sa spod obžaloby oslobodzuje, musí presne označovať trestný čin, ktorého sa výrok týka, a to nielen zákonným pomenovaním a uvedením príslušného zákonného ustanovenia, ale i uvedením miesta, času a spôsobu spáchania, prípadne i uvedením iných skutočností potrebných na to, aby skutok nemohol byť zamenený s iným, ako aj uvedením všetkých zákonných znakov vrátane tých, ktoré odôvodňujú určitú trestnú sadzbu.
2. Záver súdu prvého stupňa o tom, že obžalovaný súdený trestný čin uvedený v ustanovení § 43 ods. 1 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 spáchal za podmienok predpokladaných

v tomto ustanovení zákona, ktorý v zmysle § 120 ods. 3 Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006 odôvodňuje použitie určitej trestnej sadzby, je záverom skutkovým, a preto musí mať základ vo vykonanom dokazovaní prečítaním obsahu súdnych spisov o takých skorších odsúdeniach. V dôsledku toho uvedené zistenia preto treba uviesť vo výrokovvej časti odsudzujúceho rozsudku, nakoľko aj na ne sa v prípade podania odvolania vzťahuje prieskumná povinnosť odvolacieho súdu, zakotvená v ustanovení § 254 ods. 1 Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006. 12

33. **Posúdenie podmienky uloženia trestu odňatia slobody na doživotie podľa § 29 ods. 3 písm. c) Trestného zákona účinného do 1. januára 2006** – 1. Záver o tom, či nie je nádej, že by páchateľ bolo možné napraviť trestom odňatia slobody nad pätnásť až do dvadsiatich piatich rokov [podmienka uvedená v § 29 ods. 3 písm. c) Trestného zákona účinného do 1. januára 2006], resp. na dobu do dvadsaťpäť rokov [podmienka uvedená v § 47 ods. 1 písm. b) Trestného zákona účinného od 1. januára 2006] je právnou otázkou, ktorej riešenie patrí do výlučnej právomoci súdu.
Na tom nič nemení skutočnosť, že súd vychádza aj zo znaleckého posudku znalca z odboru zdravotníctva, odbor psychológie, odvetvie klinická psychológia dospelých, ktorého úlohou je na podklade určenia osobnostných, symptomatických (kriminogénnych) a spoločenských (sociálnych) faktorov poskytnúť súdu závery pre vyhodnotenie resocializačnej prognózy páchateľa.
2. Formuláciou tejto podmienky („nie je nádej“) zákon stanovuje, že nestačí nedostatok istoty, že sa páchateľ napraviť trestom kratšieho trvania, ale naopak, vyžaduje sa rozumná istota (prognóza), vychádzajúca zo súčasných znalostí o možnosti napraviť páchateľa trestom odňatia slobody časovo obmedzeným nad pätnásť do dvadsiatich piatich rokov, resp. na dobu do dvadsaťpäť rokov. 19

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach občianskoprávných, obchodných a správnych

34. **Pozemkové spoločenstvá** – špeciálna úprava zodpovednosti za záväzky pozemkového spoločenstva s právnou subjektivitou vyplývajúcou z ustanovenia § 11 ods. 4 zákona č. 181/1995 Z. z. o pozemkových spoločenstvách vylučuje primerané použitie ustanovení Občianskeho zákonníka; za záväzky takéhoto spoločen-

stva preto ručia jeho členovia podľa veľkosti svojich podielov na spoločnom majetku. 39

35. **Úroky z omeškania** – ustanovenie § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, neumožňuje meniť výšku úrokov z omeškania v súvislosti so zmenami v určení základnej úrokovej sadzby (predtým diskontnej sadzby), ku ktorým došlo po prvom dni omeškania s plnením peňažného dlhu. 42
36. **Náhrada trov exekúcie** – právo na náhradu trov exekúcie podľa § 200 ods. 1 Exekučného poriadku nemôže vzniknúť povinnému; takéto právo nemožno vyvodiť ani z § 203 ods. 1 Exekučného poriadku, lebo toto ustanovenie rieši len vzťah vzniknutý medzi exekútorom a oprávneným. 46
37. **Bezdôvodné obohatenie** – pri uplatnení záväzkov z bezdôvodného obohatenia vzniknutého plnením z neplatného právneho úkonu (nájomnej zmluvy) sa užívateľ (nájomca) pri zmene vlastníctva môže voči prvšiemu vlastníkovi zbaviť svojho záväzku, ak mu zmena vlastníctva k predmetu nájmu bola oznámená pôvodným vlastníkom alebo až keď mu ju nový vlastník preukázal. Pri posudzovaní takéhoto nároku možno analogicky použiť ustanovenie § 680 ods. 2 Občianskeho zákonníka. 52
38. **Zmluva o predaji podniku** – zmluva o predaji podniku zakladá záväzkový vzťah súkromnoprávnej povahy, ktorého subjekty (predávajúci a kupujúci) majú rovnoprávne postavenie. Na jej základe prechádzajú záväzky vzniknuté len zo záväzkových vzťahov bez ohľadu na to, či majú alebo nemajú obchodnú povahu; neprechádzajú však záväzky verejnoprávnej povahy, ako je platenie daní či poisťného. 57
39. **Plynutie lehoty na podanie odvolania** – ak zásielka, určená adresátovi do vlastných rúk, bola riadne doručená uložením na pošte, opakované doručovanie rozsudku je už nadbytočné a nemá význam na plynutie odvolacej lehoty. 60
40. **Zachovanie nárokov z minulosti** – žiadateľa o dávku, ktorému už vznikol nárok na starobný dôchodok z iného, osobitného systému dôchodkového poistenia, nemožno diskriminovať horším zaobchádzaním, ako s poistencami z vlastného všeobecného systému sociálneho poistenia. Práva, vyplývajúce zo splnenia ve-

kovej podmienky a podmienky odpracovanej doby v zamestnaní,
musia zostať zachované. 62

41. **Zavinenie preplatku na dávke** – zo skutočnosti, že dôchodca
s právnickým vzdelaním prijímal dávku dôchodkového poistenia
(zabezpečenia) vo vyššej výmere ako mu patrila, nemožno bez
ďalšieho vyvodzovať, že vedel alebo musel vzhľadom na svoje od-
borné vedomosti a funkčné zaradenie v zamestnaní predpokla-
dať, že mu v poskytovanej výške nepatrí. 68

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach trestných

31.

STANOVISKO

trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na zjednotenie výkladu prechodného ustanovenia § 567 ods. 3 Trestného poriadku (zákona č. 301/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov) v súvislosti s ustanovením § 397 ods. 2 Trestného poriadku upravujúcim príslušnosť súdu na rozhodnutie o návrhu na povolenie obnovy konania vo veciach právoplatne skončených na krajských súdoch, ako súdoch prvého stupňa, podľa § 17 Trestného poriadku (zákon č. 141/1961 Zb. v znení neskorších predpisov), sp. zn. Tpj 12/07, prijaté 21. mája 2007.

Pod pojmom „nejestvujúci súd“ v zmysle § 567 ods. 3 Trestného poriadku účinného od 1. januára 2006 treba rozumieť súd, ktorý zanikol v dôsledku zmeny Zákona o organizácii súdov.

Za nejestvujúci súd nemožno považovať súd, u ktorého došlo len k zmene vecnej príslušnosti v dôsledku rekodifikácie Trestného poriadku (v súvislosti s § 7 ods. 1 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky) podľa zákona č. 301/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. januára 2006.

Rekodifikáciou nedošlo k zmene vecnej príslušnosti súdu v konaní o obnove konania vo veciach právoplatne skončených na krajských súdoch ako súdoch prvého stupňa podľa § 17 Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006.

O d ô v o d n e n i e :

Pri sledovaní rozhodnutí senátov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa zistilo, že nepostupujú jednotne pri výklade prechodného ustanovenia § 567 ods. 5 Trestného poriadku (zákon č. 301/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov) v súvislosti s ustanovením § 397 ods. 2 Trestného poriadku upravujúcim príslušnosť súdu na rozhodnutie o návrhu na povolenie obnovy konania vo veciach právoplatne skončených na krajských súdoch, ako súdoch prvého stupňa, podľa § 17 Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006.

Jeden senát, rozhodujúc v spore o príslušnosť medzi Krajským súdom v Košiciach a Okresným súdom Košice I, rozhodol tak, že vecne príslušným

súdom na rozhodnutie o návrhu na povolenie obnovy konania je Okresný súd Košice I.

Vychádzal pritom z názoru, že krajský súd, ktorý fyzicky nepochybne existuje, stratil vecnú príslušnosť, ako súd prvého stupňa, účinnosťou zákona č. 301/2005 Z. z. (Trestného poriadku), čo vyplýva z § 15 a § 16 ods. 1 Trestného poriadku. Jeho vecná príslušnosť na meritórne rozhodovania v prvom stupni teda zanikla tiež. Keďže o obnove krajský súd ako neexistujúci súd (z titulu neexistujúcej vecnej príslušnosti) nemôže rozhodovať (§ 567 ods. 3 Trestného poriadku), rozhodne o návrhu na obnovu konania príslušný súd podľa Trestného poriadku účinného od 1. januára 2006, t. j. príslušný okresný súd v sídle krajského súdu.

Rozdielny názor vyslovil iný senát konštatujúc, že „nejestvujúcim súdom“ v zmysle § 567 ods. 3 Trestného poriadku treba rozumieť súd, ktorý zanikol v dôsledku zmeny Zákona o organizácii súdov.

Za taký nemožno považovať súd, u ktorého došlo len k zmene vecnej príslušnosti v dôsledku rekonštrukcie Trestného poriadku podľa zákona č. 301/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. januára 2006.

V posudzovanom prípade Krajský súd v Košiciach nezanikol. Zmenila sa len jeho vecná príslušnosť v tom smere, že trestné veci, ktoré prejednával ako súd prvého stupňa v zmysle § 17 Trestného poriadku, účinného do 31. decembra 2005, bude podľa § 16 ods. 1 Trestného poriadku, účinného od 1. januára 2006, prejednávať a rozhodovať v prvom stupni okresný súd v sídle krajského súdu, v danom prípade Okresný súd Košice I.

Rekonštrukciou však nedošlo k zmene vecnej príslušnosti v konaní o obnove konania vo veciach právoplatne skončených na krajských súdoch, ako súdoch prvého stupňa, v zmysle už uvedeného § 17 Trestného poriadku.

Na odstránenie rozdielného výkladu ustanovenia § 567 ods. 5 Trestného poriadku účinného od 1. januára 2006 v súvislosti s ustanovením § 397 ods. 2 Trestného poriadku upravujúcim príslušnosť súdu na rozhodnutie o návrhu na povolenie obnovy konania prikázal predseda trestnoprávneho kolégia podľa § 21 ods. 4 písm. d) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, čl. VI písm. c), písm. d) Rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2007, Spr 591/2006, a článku 17 ods. 4 písm. c) Rokovacieho poriadku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky trestnoprávnemu kolégiu najvyššieho súdu, aby zaujalo stanovisko na zabezpečenie jednotného výkladu zákona v uvedenej otázke.

Súčasne predseda trestnoprávneho kolégia podľa článku 15 ods. 3 citovaného rokovacieho poriadku požiadal o písomné vyjadrenie k posudzovanej otázke Generálnu prokuratúru SR, Ministerstvo spravodlivosti SR, krajské súde v Bratislave, Trnave, Nitre, Trenčíne, Žiline, Banskej Bystrici, Prešove a v Košiciach, Vyšší vojenský súd v Trenčíne, Ústavný súd SR, právnické fakulty UK v Bratislave, UMB v Banskej Bystrici, UPJŠ v Košiciach, Trnavskej univerzity, Akadémiu PZ v Bratislave, Ministerstvo vnútra SR a Slovenskú advokátsku komoru.

Z uvedených žiadostí o vyjadrenie vyhovel Generálna prokuratúra SR, Ministerstvo spravodlivosti SR, Akadémia Policajného zboru v Bratislave, krajské súde v Bratislave, Nitre, Trnave, Trenčíne a v Košiciach a Vyšší vojenský súd v Trenčíne.

Krajské súde v Bratislave, Nitre, Trnave a v Trenčíne, Vyšší vojenský súd v Trenčíne, ako aj Akadémia Policajného zboru v Bratislave považujú za správny názor, že v konaní o návrhu na obnovu konania vo veciach právoplatne skončených v zmysle § 17 Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006 na krajských súdoch je preto vecne príslušným súdom krajský súd, pričom sa to týka aj vecí právoplatne skončených na krajských súdoch po 1. januári 2006, v ktorých bola podaná obžaloba na krajský súd pred 1. januárom 2006. Vyšší vojenský súd Trenčín navyše vyslovil názor, že problematiku vecnej príslušnosti súdu na rozhodovanie o návrhu na povolenie obnovy konania vo veciach právoplatne skončených na krajských súdoch ako súdoch prvého stupňa podľa § 17 Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006 treba primárne posudzovať na základe zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a sekundárne podľa Trestného poriadku č. 301/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Ministerstvo spravodlivosti SR považuje rovnako za správny vyššie uvedený právny názor s tým, že zároveň odporučilo návrh stanoviska zobrať späť, keďže komisia ministerstva spravodlivosti pre prípravu návrhu novely Trestného poriadku pripravuje ustanovenie § 567 doplniť o odsek 6, v prípade schválenia ktorého by sa uverejnenie stanoviska s vyššie uvedeným právnym názorom stalo kontraproduktívne.

Opačný názor zaujali Generálna prokuratúra SR a Krajský súd v Košiciach, ktorí považujú za správne to rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré vychádza zo stanoviska, že účinnosťou zákona č. 301/2005 Z. z. (Trestný poriadok) krajský súd stratil vecnú príslušnosť, ako súd prvého stupňa, a preto o návrhu na obnovu konania vo veciach právoplatne skončených na krajských súdoch, ako súdoch prvého stupňa, je príslušný konať okresný súd v sídle krajského súdu.

Trestnoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky s prihliadnutím na dôvody, ktoré viedli senáty Najvyššieho súdu k rozdielnym názorom a so zreteľom na obsah predložených vyjadrení zaujalo k posudzovanej otázke stanovisko, že správne výkladu zákona zodpovedá právny názor, že rekodifikáciou Trestného poriadku nedošlo k zmene vecnej príslušnosti v konaní o obnove konania vo veciach právoplatne skončených na krajských súdoch, ako súdoch prvého stupňa, v zmysle § 17 Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006.

Trestnoprávne kolégium sa pri prijímaní tohto stanoviska riadilo nasledovnými úvahami:

Zákom č. 301/2005 Z. z. – Trestný poriadok s účinnosťou od 1. januára 2006 došlo oproti predchádzajúcej právnej úprave k zmene vecnej príslušnosti súdov.

Podľa § 15 Trestného poriadku konanie v prvom stupni vykonáva okresný súd, ak tento zákon ustanovuje inak.

Podľa § 16 ods. 1 Trestného poriadku okresný súd v sídle krajského súdu vykonáva v prvom stupni konanie o obzvlášť závažných zločinoch, za ktoré zákon ustanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej dvanásť rokov, alebo ak bol skutok spáchaný organizovanou skupinou, zločineckou skupinou alebo teroristickou skupinou.

V siedmej časti v spoločných, prechodných a záverečných ustanoveniach došlo k úprave konania vo veciach právoplatne skončených pred účinnosťou zákona č. 301/2005 Z. z. – Trestný poriadok v znení neskorších prepisov okrem iného i v konaní o návrhu na obnovu konania.

Podľa § 567 ods. 1 Trestného poriadku ak bola právoplatne povolená obnova konania pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, na pokračovanie konania sa použijú ustanovenia tohto zákona, ak sú pre obvineného priaznivejšie.

Podľa § 567 ods. 2 Trestného poriadku ak sa o podanom návrhu na obnovu konania ešte nekonalo alebo do dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona nebolo o návrhu na povolenie obnovy konania právoplatne rozhodnuté, koná sa podľa tohto zákona, ak je to pre obvineného priaznivejšie.

Podľa § 567 ods. 3 Trestného poriadku ak rozhodnutie, proti ktorému smeruje návrh na obnovu konania, vydal v prvom stupni už nejestvujúci súd, rozhoduje o návrhu na obnovu konania ten súd, ktorý by bol podľa tohto zákona vecne a miestne príslušný; ak rozhodoval v prvom stupni bývalý Štátny súd, rozhoduje o návrhu na obnovu konania okresný súd v sídle kraj-

ského súdu alebo vojenský obvodový súd, ktorý by bol podľa tohto zákona vo veci miestne príslušný.

„Nejestvujúcim súdom“ v zmysle § 567 ods. 3 Trestného poriadku treba rozumieť súd, ktorý zanikol v dôsledku zmeny Zákona o organizácii súdov.

Za taký nemožno považovať súd, u ktorého došlo len k zmene vecnej príslušnosti v dôsledku rekodifikácie Trestného poriadku podľa zákona č. 301/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. januára 2006.

V posudzovanom prípade Krajský súd v Košiciach nezanikol. Zmenila sa len jeho vecná príslušnosť v tom smere, že trestné veci, ktoré prejednával ako súd prvého stupňa v zmysle § 17 Trestného poriadku, účinného do 31. decembra 2005, bude podľa § 16 ods. 1 Trestného poriadku, účinného do 1. januára 2006, prejednávať a rozhodovať v prvom stupni okresný súd v sídle krajského súdu v danom prípade Okresný súd Košice I.

Rekodifikáciou však nedošlo k zmene vecnej príslušnosti v konaní o obnove konania vo veciach právoplatne skončených na krajských súdoch, ako súdoch prvého stupňa, v zmysle už uvedeného § 17 Trestného poriadku.

32.

ROZHODNUTIE

1. Podľa § 120 ods. 3 Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006 výrok, ktorým sa obžalovaný uznáva za vinného, alebo ktorým sa spod obžaloby oslobodzuje, musí presne označovať trestný čin, ktorého sa výrok týka, a to nielen zákonným pomenovaním a uvedením príslušného zákonného ustanovenia, ale i uvedením miesta, času a spôsobu spáchania, prípadne i uvedením iných skutočností potrebných na to, aby skutok nemohol byť zamenený s iným, ako aj uvedením všetkých zákonných znakov vrátane tých, ktoré odôvodňujú určitú trestnú sadzbu.

2. Záver súdu prvého stupňa o tom, že obžalovaný súdený trestný čin uvedený v ustanovení § 43 ods. 1 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 spáchal za podmienok predpokladaných v tomto ustanovení zákona, ktorý v zmysle § 120 ods. 3 Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006 odôvodňuje použitie určitej trestnej sadzby, je záverom skutkovým, a preto musí mať základ vo vykonanom dokazovaní prečítaním obsahu súdnych spisov o takých skorších odsúdeniach. V dôsledku toho uvedené zistenia preto treba uviesť vo výrokovej časti odsudzujúceho rozsudku, nakoľko aj na ne sa v prípade podania odvolania vzťahuje prieskumná povinnosť odvolacieho súdu, zakotvená v ustanovení § 254 ods. 1 Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. októbra 2006, sp. zn. 2 To 55/2006)

Uvedeným rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na podklade odvolania obžalovaného P. R. proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 2. júna 2006, sp. zn. 1 T 9/05, podľa § 258 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006 zrušil napadnutý rozsudok v celom rozsahu na základe § 259 ods. 3 Trestného poriadku, uznal obžalovaného P. R. za vinného v bode 1) z trestného činu porušovania domovej slobody podľa § 238 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona, v bode 2) z trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 215 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a trestného činu násillia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi podľa § 196 ods. 1 Trestného zákona a v bode 3) z trestného činu sexuálneho

zneužívania podľa § 242 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 a uložil mu podľa § 242 Trestného zákona s použitím § 35 ods. 1 a § 43 ods. 1 Trestného zákona úhrnný výnimočný trest odňatia slobody vo výmere 20 (dvadsať) rokov, na výkon ktorého ho podľa § 39a ods. 3 Trestného zákona zaradil do III. (tretej) nápravno-výchovnej skupiny.

Z odôvodnenia:

Rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne z 2. júna 2006, sp. zn. 1 T 9/05, bol obžalovaný P. R. uznaný za vinného z trestného činu porušovania domovej slobody podľa § 238 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona, z trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 215 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, z trestného činu násillia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi podľa § 196 ods. 1 Trestného zákona a z trestného činu sexuálneho zneužívania podľa § 242 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona, ktorých sa podľa skutkových zistení krajského súdu dopustil na tom skutkovom základe, že

1. v obdobiach od konca roka 1997 do 10. decembra 1999, od 9. októbra 2000 do 7. marca 2003 a od 5. novembra 2003 do 1. júla 2004, keď nebol vo výkone trestu odňatia slobody, opakovane bez súhlasu M. J. vošiel do jeho bytu v N. M. V. tak, že vykopol dvere, kopal do dverí alebo na ne búchal, až kým sa nedostal dovnútra, nerešpektoval výzvy majiteľa bytu na opustenie bytu a v byte v uvedenom období býval proti vôli jeho majiteľa;

2. v obdobiach od konca roka 1997 do 10. decembra 1999, od 9. októbra 2000 do 7. marca 2003 a od 5. novembra 2003 do 1. júla 2004 v byte v N. M. V., v ktorom býval bez súhlasu a proti vôli jeho majiteľa M. J., sa opakovane vyhrážal zabitím, dopichaním a podpálením domu M. J., ktorého aj najmenej jedenkrát fyzicky napadol tak, že ho udrel pästou do tváre, jeho maloletým synom M. J. ml., nar. 7. februára 1991 a M. J., nar. 7. apríla 1995 a matke svojej maloletej dcéry R. R. J. H. vulgárne nadával a v období od 5. novembra 2003 do 1. júla 2004 sa rovnako vulgárne správal i k svojej maloletej dcére R. R., nar. 15. októbra 1998 a toto konanie obžalovaného viedlo k zhoršeniu psychického stavu J. H. a maloletej R. R.;

3. v presne nezistených dňoch v období od apríla 2004 do 1. júla 2004 v byte v N. M. V. opakovane, najmenej v troch prípadoch chytal za pohlavné orgány svoju maloletú dcéru R. R., nar. 15. októbra 1998.

Za uvedené trestné činy bol krajským súdom už uvedeným rozsudkom odsúdený podľa § 242 ods. 2 Trestného zákona s použitím § 35 ods. 1 a § 43 ods. 1 Trestného zákona na úhrnný výnimočný trest odňatia slobody vo vý-

mere dvadsať rokov, pre výkon ktorého bol zaradený podľa § 39a ods. 2 Trestného zákona do tretej nápravno-výchovnej skupiny.

Proti citovanému rozsudku v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie obžalovaný P. R.

V odôvodnení odvolania, spracovaného obhajcom, namietal, že rozsudok prvostupňového súdu je nesprávny vo všetkých výrokoch. Krajský súd nevykonával ním navrhnuté dôkazy, preto vec nebola náležite objasnená. Celá trestná činnosť bola účelovo vykonštruovaná J. H. a M. J.

Zástupca generálneho prokurátora na verejnom zasadnutí navrhol zamietnuť odvolanie obžalovaného ako nedôvodné, avšak s poukazom na to, že krajský súd do výrokovej časti svojho rozsudku neuviedol v rámci skutkových zistení tie skoršie odsúdenia obžalovaného, ktoré ho viedli k aplikácii § 43 ods. 1 Trestného zákona, navrhol, aby Najvyšší súd napadnutý rozsudok podľa § 258 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na nové prejednanie a rozhodnutie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na podklade odvolania obžalovaného preskúmal v zmysle § 254 ods. 1 Trestného poriadku, ako odvolací súd, zákonnosť a odôvodnenosť všetkých výrokov rozsudku, proti ktorým mohol obžalovaný podať odvolanie, i správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo rozsudku, prihliadajúc pritom i na chyby, ktoré neboli odvolaním vytykané a dospel k týmto záverom:

Krajský súd zákonom predpísaným spôsobom a v súlade s ustanovením § 2 ods. 5 Trestného poriadku vykonal všetky dostupné dôkazy potrebné pre poznanie skutkových okolností nevyhnutných pre zákonu zodpovedajúce rozhodnutie o skôr naznačených skutkových záveroch, a tým aj o podstate obžalobných skutkov, vrátane preverenia obhajobných tvrdení obžalovaného. V týchto smeroch krajský súd dôkazy vyhodnotil jednotlivo, vo vzájomných súvislostiach, ako aj v celom ich súhrne logickým a zároveň aj podrobne a presvedčivo odôvodneným spôsobom, ktorému z hľadiska pravidiel, stanovených pre hodnotenie dôkazov tak, ako sú uvedené v ustanovení § 2 ods. 6 Trestného poriadku, nemožno nič vytknúť. Pri hodnotení dôkazov prvostupňový súd reagoval aj na rozpory, ktoré sa medzi jednotlivými dôkazmi vyskytli, pričom tieto rozpory preklenul úvahami, s ktorými sa Najvyšší súd Slovenskej republiky stotožnil. Na takomto základe potom krajský súd vyvodil z dôkazov o podstate súdených činov skutkové zistenia, ktoré sú správne.

V ďalšej časti odôvodnenia rozsudku urobil Najvyšší súd Slovenskej republiky rozbor týchto dôkazov vo vzťahu k odvolacím námietkam obžalovaného.

Podľa názoru odvolacieho súdu skutkové zistenia krajského súdu, týkajúce sa jednotlivých konaní (body 1. až 3. napadnutého rozsudku) obžalovaného P. R., pre ktoré bol postavený pred súd, správne a zodpovedali obsahu vykonaných dôkazov.

Ku skutkovým zisteniam Krajského súdu v Trenčíne Najvyšší súd Slovenskej republiky navyiac uviedol:

Krajský súd však pochybil, keď za súčasť svojich skutkových zistení neprevzal záver o tom, že obžalovaný P. R. sa súdených činov dopustil napriek tomu, že bol

- rozsudkom Okresného súdu Trenčín zo 14. apríla 1976, sp. zn. 2T 346/75, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 30. júna 1976, sp. zn. 4 To 316/76, potrestaný o. i. za pokus trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 8 ods. 1, § 222 ods. 1 Trestného zákona, za trestný čin porušovania domovej slobody podľa § 238 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona a za trestný čin ruvačky podľa § 225 ods. 1 Trestného zákona na súhrnný trest odňatia slobody vo výmere štyri roky (pri súčasnom zrušení výroku o treste rozsudku Okresného súdu Trenčín zo 14. januára 1976, sp. zn. 4T 1240/15), ktorý trest vykonal 14. novembra 1978,
- právoplatným rozsudkom Okresného súdu Trenčín zo 14. novembra 1979, sp. zn. 4T 744/79, potrestaný o. i. za trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1 Trestného zákona a za ďalšie trestné činy na úhrnný trest odňatia slobody vo výmere päť rokov, ktorý trest vykonal 31. júla 1984,
- rozsudkom Okresného súdu Trenčín z 13. novembra 1986, sp. zn. 2T 870/86, v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave z 25. júla 1987, sp. zn. 7To 942/86, potrestaný o. i. ako obzvlášť nebezpečný recidivista podľa § 42 ods. 1 Trestného zákona za trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1 Trestného zákona a za iné trestné činy na súhrnný trest odňatia slobody vo výmere deväť a pol roka (pri súčasnom zrušení výroku o treste rozsudku Okresného súdu Trenčín z 20. augusta 1986, sp. zn. 3T 622/86), ktorý trest vykonal 27. februára 1995.

Podľa § 120 ods. 3 Trestného poriadku výrok, ktorým sa obžalovaný uznáva za vinného alebo ktorým sa spod obžaloby oslobodzuje, musí presne označovať trestný čin, ktorého sa výrok týka, a to nielen zákonným pomenovaním a uvedením príslušného zákonného ustanovenia, ale i uvedením miesta, času a spôsobu spáchania, prípadne i uvedením iných skutočností potrebných na to, aby skutok nemohol byť zamenený s iným, ako aj uvede-

ním všetkých zákonných znakov včítane tých, ktoré odôvodňujú určitú trestnú sadzbu.

Podľa § 43 ods. 1 Trestného zákona ak súd odsudzuje páchatela za trestný čin teroru (§ 93, § 93a), terorizmu (§ 94), nedovoleného prekročenia štátnej hranice podľa § 171a ods. 2 až 5 alebo § 171b ods. 2 alebo 3, všeobecného ohrozenia podľa § 179, ohrozenia bezpečnosti vzdušného dopravného prostriedku a civilného pravidla podľa § 180a, zavlečenia vzdušného dopravného prostriedku do cudziny (§ 180c), založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a teroristickej skupiny (§ 185a), nedovolenej výroby a držby omamnej látky, psychotropnej látky, jedu, prekurzora a obchodovania s nimi podľa § 187 ods. 2 až 7, výroby detského pornografického diela (§ 205b), týrania blízkej osoby a zverenej osoby (§ 215), obchodovania s deťmi podľa § 216a ods. 2 alebo 3 alebo § 216b, vraždy (§ 219), ublíženia na zdraví podľa § 222, zavlečenia do cudziny (§ 233), lúpeže (§ 234), brania rukojemníka (§ 234a), vydierania podľa § 235 ods. 2 alebo 3, hrubého nátlaku podľa § 235a alebo § 235b ods. 2 až 5, znásilnenia (§ 241), sexuálneho násillia (§ 241a), sexuálneho zneužívania podľa § 242 ods. 2 až 4 alebo obchodovania s ľuďmi (§ 246), hoci už bol za takéto trestné činy dvakrát potrestaný a trest aspoň sčasti vykonal, uloží mu trest odňatia slobody na doživotie, ak sú splnené podmienky podľa § 29 ods. 3; inak mu uloží trest odňatia slobody na dvadsaťpäť rokov, ak tomu nebránia okolnosti hodné osobitného zreteľa. Súd však nemôže takému páchatelovi uložiť trest odňatia slobody pod dvadsať rokov.

Záver súdu prvého stupňa o tom, že obžalovaný súdený trestný čin uvedený v ustanovení § 43 ods. 1 Trestného zákona spáchal za podmienok predpokladaných v tomto ustanovení zákona (t. j. spáchal tam uvedený trestný čin napriek tomu, že už bol za takéto trestné činy dvakrát potrestaný a trest aspoň sčasti vykonal), ktorý v zmysle § 120 ods. 3 Trestného poriadku odôvodňuje použitie určitej (rozumej v § 43 ods. 1 Trestného zákona uvedenej) trestnej sadzby, je záverom skutkovým, musí mať základ vo vykonanom dokazovaní oboznámením obsahu súdnych spisov o takých skorších odsúdeniach. Uvedené skutkové zistenia bolo preto v konečnom dôsledku potrebné uviesť vo výrokovej časti odsudzujúceho rozsudku (§ 120 ods. 3 Trestného poriadku), nakoľko sa aj na ne v prípade podania odvolania vzťahuje prieskumná povinnosť odvolacieho súdu, zakotvená v ustanovení § 254 ods. 1 Trestného poriadku.

V posudzovanej veci krajský súd podľa obsahu odôvodnenia napadnutého rozsudku dospel k správne mu záveru, že skoršie a už vyššie rozvedené odsúdenia obžalovaného P. R. za iné jeho trestné činy, predpokladané

v ustanovení § 43 ods. 1 Trestného zákona na tresty odňatia slobody, ktoré vykonal, opodstatňujú so zreteľom na to, že bol uznaný za vinného zo spáchania aj takých trestných činov, aké má na mysli spomínané zákonné ustanovenie, odôvodňovalo pri ukladaní trestu postup podľa § 43 ods. 1 Trestného zákona. Pochybil však, keď nesprávne do svojich skutkových zistení nezahrnul už spomínané odsudzujúce rozhodnutia a zistenia o tom, že obžalovaný skôr uložené tresty za v nich uvedené trestné činy pred spáchaním súdnej trestnej činnosti vykonal, hoci ho k tomu zavazovalo ustanovenie § 120 ods. 3 Trestného poriadku.

Uvedené pochybenie Najvyšší súd na podklade odvolania obžalovaného napravil tým, že podľa § 258 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku napadnutý rozsudok zrušil a na základe § 259 ods. 3 Trestného poriadku na nezmienenom skutkovom základe (pokiaľ išlo o samotné obžalobné skutky), po doplnení skutkových zistení o predchádzajúcich odsúdeniach obžalovaného P. R., uznal za vinného

- v bode 1.: trestný čin porušovania domovej slobody podľa § 238 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona,
- v bode 2.: trestný čin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 215 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a trestný čin násillia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi podľa § 196 ods. 1 Trestného zákona,
- v bode 3.: trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 242 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona, ktorých sa dopustil na tom skutkovom základe, že
 1. v obdobiach od konca roka 1997 do 10. decembra 1999, od 9. októbra 2000 do 7. marca 2003 a od 5. novembra 2003 do 1. júla 2004, keď nebol vo výkone trestu odňatia slobody, opakovane bez súhlasu M. J. vošiel do jeho bytu v N. M. V., že vykopol dvere, kopal do dverí alebo na ne búchal, až kým sa nedostal dovnútra, nerešpektoval výzvy majiteľa bytu na opustenie bytu a v byte v uvedenom období býval proti vôli jeho majiteľa;
 2. v obdobiach od konca roka 1997 do 10. decembra 1999, od 9. októbra 2000 do 7. marca 2003 a od 5. novembra 2003 do 1. júla 2004 v byte v N. M. V., v ktorom býval bez súhlasu a proti vôli jeho majiteľa M. J., sa opakovane vyhrážal zabitím, dopichaním a podpálením domu M. J., ktorého aj najmenej jedenkrát fyzicky napadol tak, že ho udrel pästou do tváre, jeho maloletým synom M. J. ml., nar. 7. februára 1991 a M. J., nar. 7. apríla 1995 a matke svojej maloletej dcéry R. R. J. H., vulgárne nadával a v období od 5. novembra 2003 do 1. júla 2004 sa rovnako vulgárne správal aj k svojej maloletej dcére R. R., nar. 15. októbra 1998, ktoré konanie obžalovaného viedlo k zhoršeniu psychického stavu J. H. a maloletej R. R.;

3. v presne nezistených dňoch v období od apríla 2004 v byte v N. M. V. opakovane, najmenej v troch prípadoch chytal za pohlavné orgány svoju maloletú dcéru R. R., nar. 15. októbra 1998,

a to napriek tomu, že bol

- rozsudkom Okresného súdu Trenčín zo 14. apríla 1976, sp. zn. 2T 346/75, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 30. júna 1976, sp. zn. 4 To 316/76, potrestaný o. i. za pokus trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 8 ods. 1, § 222 ods. 1 Trestného zákona, za trestný čin porušovania domovej slobody podľa § 238 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona a za trestný čin ruvačky podľa § 225 ods. 1 Trestného zákona na súhrnný trest odňatia slobody vo výmere štyri roky (pri súčasnom zrušení výroku o treste rozsudku Okresného súdu Trenčín zo 14. januára 1976, sp. zn. 4T 1240/15), ktorý trest vykonal 14. novembra 1978,
- právoplatným rozsudkom Okresného súdu Trenčín zo 14. novembra 1979, sp. zn. 4T 744/79, potrestaný o. i. za trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1 Trestného zákona a za ďalšie trestné činy na súhrnný trest odňatia slobody vo výmere päť rokov, ktorý trest vykonal 31. júla 1984,
- rozsudkom Okresného súdu Trenčín z 13. novembra 1986, sp. zn. 2T 870/86, v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave z 25. júla 1987, sp. zn. 7To 942/86, potrestaný o. i. ako obzvlášť nebezpečný recidivista podľa § 42 ods. 1 Trestného zákona za trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1 Trestného zákona a za iné trestné činy na súhrnný trest odňatia slobody vo výmere deväť a pol roka (pri súčasnom zrušení výroku o treste rozsudku Okresného súdu Trenčín z 20. augusta 1986, sp. zn. 3T 622/86), ktorý trest vykonal 27. februára 1995,
- so zreteľom na okolnosť, že odvolanie bolo v posudzovanej veci podané iba obžalovaným a trest mu súdom prvého stupňa bol uložený na celkom spodnej hranici v ustanovení § 43 ods. 1 Trestného zákona predpokladanej zvýšenej trestnej sadzby, najvyšší súd obžalovanému P. R. uložil za súdené trestné činy trest rovnaký, ako mu bol uložený v konaní na súde prvého stupňa.

33.

ROZHODNUTIE

1. Záver o tom, či nie je nádej, že by páchatela bolo možné napraviť trestom odňatia slobody nad pätnásť až do dvadsiatich piatich rokov [podmienka uvedená v § 29 ods. 3 písm. c) Trestného zákona účinného do 1. januára 2006], resp. na dobu do dvadsaťpäť rokov [podmienka uvedená v § 47 ods. 1 písm. b) Trestného zákona účinného od 1. januára 2006] je právnou otázkou, ktorej riešenie patrí do výlučnej právomoci súdu.

Na tom nič nemení skutočnosť, že súd vychádza aj zo znaleckého posudku znalca z odboru zdravotníctva, odbor psychológie, odvetvie klinická psychológia dospelých, ktorého úlohou je na podklade určenia osobnostných, symptomatických (kriminogénnych) a spoločenských (sociálnych) faktorov poskytnúť súdu závery pre vyhodnotenie resocializačnej prognózy páchatela.

2. Formuláciou tejto podmienky („nie je nádej“) zákon stanovuje, že nestačí nedostatok istoty, že sa páchatel napraviť trestom kratšieho trvania, ale naopak, vyžaduje sa rozumná istota (prognóza), vychádzajúca zo súčasných znalostí o možnosti napraviť páchatela trestom odňatia slobody časovo obmedzeným nad pätnásť do dvadsiatich piatich rokov, resp. na dobu do dvadsaťpäť rokov.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 7. decembra 2006, sp. zn. 1 Toš 45/2006)

Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 256 Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006 zamietol odvolanie obžalovaných O. N., M. J., L. Sz., F. B., J. L., D. G., Š. F. a V. A. proti rozsudku Špeciálneho súdu v Pezinku zo 6. júna 2006, sp. zn. PK 1 Tš 1/2005.

Z o d ô v o d n e n i a :

Špeciálny súd v Pezinku (ďalej len „špeciálny súd“) rozsudkom zo 6. júna 2006, sp. zn. 1Tš 1/2005, okrem iných uznal za vinných obžalovaných O. N., M. J., L. Sz. a F. B. v bode 1) z trestného činu vraždy podľa § 219 ods. 1, 2 písm. i), j) Trestného zákona účinného do 31. augusta 2003, O. N., M. J. a J. L. v bode 2) z trestného činu vraždy podľa § 219 ods. 1, 2 písm. i), j) Trestného zákona účinného do 31. augusta 2003, obžalovaných O. M. a M. J. aj podľa § 219 ods. 1, ods. 2 písm. c) Trestného zákona účinného do

31. augusta 2003, O. N., M. J a L. Sz. v bode 3) z trestného činu vraždy podľa § 219 ods. 1, 2 písm. c), i), j) Trestného zákona účinného do 31. augusta 2003, obžalovaného J. L. v bode 4) z trestného činu nedovoleného ozbrojovania podľa § 185 ods. 2 písm. a), b) Trestného zákona účinného do 31. júla 2004, ktorých sa dopustili na tom skutkovom základe, že

1. obžalovaní O. N., M. J., L. Sz. a F. B.

v presne nezistenej dobe krátko po 17. apríli 2002 L. Sz. požiadal O. N. o fyzickú likvidáciu Z. N. za odmenu vo výške 150 000,- Sk, aby mu tento svojou výpoveďou o činnosti spoločnosti S., s. r. o., Poprad a N., s. r. o., Poprad pred daňovým úradom a orgánmi činnými v trestnom konaní nespôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania,

na základe čoho O. N. oslovil M. J. a F. B. s tým, aby mu pomohli pri fyzickej likvidácii Z. N., ktorí s týmto súhlasili, rozdelili si úlohy a následne M. J. s F. B. vykopali jamu v lesnom poraste v lokalite zvanej Brdárova, nachádzajúcej sa medzi obcou Vikartovce a Liptovská Teplička,

po vykopaní časti jamy, spolu s O. N. odišli na vozidle zn. Opel Omega, ktorého majiteľom je M. J. na miesto zvané Pusté Pole, nachádzajúce sa na križovatke ciest vedúcich z Popradu na Rožňavu a Banskú Bystricu, kam L. Sz. pod zámienu vyplatenia provízie za nelegálne obchody vylákal Z. N., po príchode na dohodnuté miesto ho M. J. udrel päťou do hlavy a hrudníka, potom ho kovovou tyčou a päťami bili aj O. N. a F. B. do oblasti hrude a hlavy, následne Z. N. vložili do kufra vozidla zn. Opel Omega a O. N. ho jedenkrát strelil vopred pripravenou presne nezistenou strelnou zbraňou s tlmičom do zátylku hlavy, následne ho odviezli k vopred pripravej jame na mieste zvanom Brdárova, tu ho z vozidla vyložili,

O. N. ho opäť tou istou strelnou zbraňou strelil do zátylku hlavy. Následkom dvojnásobného priestrelu hlavy došlo u Z. N. k pomliaždeniu mozgu a zlomeniu kostí lebky, a tým k zlyhaniu funkcie centrálného nervového systému – mozgu, čo bolo bezprostrednou príčinou jeho smrti,

O. N. prikázal M. J. a F. B., aby prehĺbili jamu a mŕtve telo Z. N. zakopali do tejto jamy a posypali jeho telo vápnom, čo aj M. J. s F. B. vykonali a o likvidácii Z. N. informovali L. Sz., ktorý im vyplatil sľúbenú odmenu vo výške 150 000,- Sk, ktorú si rozdelili,

2. obžalovaní O. N., M. J., J. L. a ďalší obžalovaní

po tom, čo dňa 16. júla 2002 bol v ČSOB, a. s., pobočka Poprad zablokovaný účet M. J. č. 14604280/7500 a M. J., J. L. a O. N. sa dozvedeli, že k zablokovaniu účtu došlo na podnet A. B., začali tohto intenzívne hľadať za účelom odblokovania účtu a jeho odstránenia ako nepohodlného svedka ich trestnej činnosti, a to tak, že oslovili viaceré osoby, medzi nimi aj V. A., kto-

rému M. J. dal popis osoby aj miesto jeho trvalého bydliska a požiadal ho, aby našiel za odmenu 1 000 000,- Sk A. B.,

V. A. za týmto účelom oslovil Š. F. a tento následne D. G. a spoločne hľadali A. B. až do dňa 2. augusta 2002, keď zistili, že A. B. sa nachádza v meste Trebišov,

po tomto zistení mal D. G. za úlohu vylákať A. B. na stretnutie, čo aj spravil, telefonicky sa spojil s A. B., vylákal ho na stretnutie, ktoré sa malo konať dňa 2. augusta 2002 v dobe asi o 23.00 hod. v Trebišove na parkovisku pred Biliard Clubom Fortuna, kde poškodený A. B. aj prišiel v osobnom motorovom vozidle zn. Ford Mondeo Combi, z ktorého bol následne nezistenými osobami násilím vytiahnutý a odvezený na presne nezistené miesto, kde bol Š. F., V. A. a ďalšími nezistenými osobami násilne držaný, spútaný štyri dni v dobe od 2. augusta 2002 do 6. augusta 2002,

pričom dňa 6. augusta 2002 v čase asi o 15.00 hod. na parkovisku pred reštauráciou McDonald v Košiciach M. J., J. L. a O. N. odovzdali V. A. a Š. F. sľúbenú odmenu vo výške 1 000 000,- Sk, z tohto miesta spoločne odišli v motorových vozidlách Opel Omega, Mercedes a VW Golf, smerom z Košíc do Michaloviec, kde pred obcou Oborín V. A. a Š. F. odovzdali poškodeného A. B. obžalovaným M. J., J. L. a O. N. tak, že zastavili na krajnici rovného úseku cesty, kde z vysokého porastu trstia nachádzajúceho sa vedľa cesty vyšiel zamaskovaný a ozbrojený muž, tento viedol spútaného A. B., ktorý mal lepiacou páskou prelepené ústa, k vozidlu J. L., kde mu prikázali, aby si sadol do kufra vozidla J. L.,

následne O. N. za účelom zabezpečenia vozidla pohrebnej služby odišiel do Popradu a M. J. s J. L. A. B. spoločne odviezli za obec Zlatá Baňa, okres Prešov, kde ho na mieste zvanom Krivý most vyložili z kufra a prinútili podpísať vopred pripravené ospravedlňujúce listy adresované do ČSOB, a. s., Bratislava, pobočka Poprad a M. J., ktoré mali slúžiť k odblokovaniu účtu M. J. tak, aby mohol s ním okamžite disponovať, po podpísaní uvedených listov, aby nemohol A. B. svojou výpoveďou ozrejmiť skutočnosti súvisiace s páchaním trestnej činnosti, mu dňa 6. augusta 2002 v čase asi o 16.00 hod. na Krivom moste pri obci Zlatá Baňa M. J. strelil dvoma ranami do záhlavia z presne nezistenej krátkej guľovej zbrane kalibru 7,65 mm s tlmičom, následkom čoho došlo u A. B. k pomliaždeniu mozgu a zlomeniu kostí lebky, a tým k zlyhaniu funkcie centrálného nervového systému – mozgu, čo bolo bezprostrednou príčinou jeho smrti, následne jeho telo M. J. a J. L. vložili po plastového vaku na prevoz mŕtvola a po príchode O. N. ho naložili do motorového vozidla Opel Omega, patriaceho pohrebnej službe J. K. a zabezpečili prevoz a ukrytie tela A. B., ktoré bolo dňa 27. februára 2003 nájdené v hrobke na cintoríne v obci Veľký Slavkov, pričom M. J. a O. N. už v mesiaci apríl 2002 úmyselne usmrtili Z. N.,

3. obžalovaní O. N., M. J. a L. Sz.

v presne nezistenej dobe koncom mesiaca september až začiatkom mesiaca október 2002 L. Sz. požiadal O. N. a M. J. o fyzickú likvidáciu Š. H. za odmenu 300 000,- Sk, aby mu tento svojou výpoveďou o činnosti spoločnosti S., s. r. o., Poprad pred daňovým úradom a orgánmi činnými v trestnom konaní nespôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania, s čím O. N. a M. J. súhlasili s vedomím, že fyzickou likvidáciou Š. H. zakryjú aj svoju trestnú činnosť páchanú v súvislosti s neoprávneným prisvojovaním si finančných prostriedkov D. b., a. s., Bratislava v konkurze, rozdelili si úlohy,

na základe čoho L. Sz. vylákal dňa 4. októbra 2002 Š. H. do mesta Ružomberok, aby mu tu pred notárom podpísal podanie vysvetlenia adresované Daňovému úradu Poprad, v ktorom okrem iného Š. H. všetku zodpovednosť za obchody spoločnosti S., s. r. o., preberá na seba a následne ho vylákal do Popradu, informoval o tom O. N. a M. J., ktorým uviedol miesto ich stretnutia so Š. H., ktoré sa malo konať dňa 4. októbra 2002 v čase asi o 15.00 hod. pred nákupným strediskom Výkrik v Poprade, na ktoré v dohodnutom čase prišiel O. N. s M. J. vo vozidle zn. Škoda Fabia, zelenej farby, ktorého majiteľom je O. N., do tohto vozidla Š. H. nastúpil, prikázali mu, aby sa pripútal bezpečnostným pásom a všetci traja s vozidlom odišli smerom do obce Žakovce, pričom počas jazdy Š. H. sediacemu na pravom prednom sedadle vozidla, z ktorého ešte pred jeho nastúpením demontovali opierku hlavy, M. J. sediaci za ním omotal okolo krku vopred pripravenú šnúru z padáka a začal ho škrtiť a O. N. udierať lakťom do oblasti hrudníka, aby mu vyrazil dych, a tým mu znemožnil brániť sa, následkom čoho došlo u Š. H. k zlomeniu ľavého rohu jazyčky, zlomeniu tela jazyčky vpravo a k uduseniu v dôsledku stlačenia dýchacích ciest, čo bolo bezprostrednou príčinou jeho smrti, následne v obci Hozelec mŕtve telo Š. H. vyložili z auta, tu ho ešte O. N. strelil do oblasti záhlavia zbraňou kolt Magnum ME38, Flobert Short kalibru 6 mm, jeho telo vložili do plastového vaku na prevoz mŕtvol a zabezpečili prevoz pohrebnou službou a ukrytie tela Š. H., ktoré bolo dňa 12. marca 2003 nájdené v hrobe na cintoríne v obci Hôrka, okres Poprad,

o likvidácii Š. H. informovali L. Sz., ktorý im postupne vyplatil slúbenú odmenu vo výške 300 000,- Sk, ktorú si rozdelili,

pričom M. J., O. N. a L. Sz. už v apríli 2002 úmyselne usmrtili Z. N. a M. J. a O. N. úmyselne usmrtili dňa 6. augusta 2002 A. B.,

4. obžalovaný J. L.

hoci nie je držiteľom zbrojného preukazu, v presne nezistenej dobe od 4. augusta 2002 na presne nezistenom mieste v okrese Poprad bez povolenia svojpomocne upravil samopal so sklopnou pažbou vzor 58V, kaliber 7,62 x 39 mm, ktorý predtým legálne kúpil v Českej republike ako nefunkč-

ný a znehodnotený tzv. rezom tak, že zbraň po úprave bola strelbyschopná jednotlivo i dávkami a podľa § 3 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. c), písm. f) zákona č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a strelive bola strelnou, ručnou, palnou, nedovolenou zbraňou strieľajúcou dávkou, ktorej držba podľa § 2 písm. a), písm. b) citovaného zákona podlieha povoľovaciemu konaniu a evidenčnej povinnosti a zároveň v období od 4. augusta 2002 si od nezistenej osoby zadovážil 137 kusov nábojov kalibru 7,62 x 39 mm do uvedeného samopalu, ktoré je podľa § 4 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. b) zákona č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a strelive nedovolené strelivo,

a uvedené strelivo a zbraň bez povolenia ukrýval zakopanú v zemi v záhrade pri rodičovskom rodinnom dome v obci Tatranská Polianka až do 16. júla 2003,

v presne nezistenej dobe si od nezistenej osoby zadovážil a bez povolenia prechovával v byte č. 20, na Petržalskej ulici v K. až do 12. decembra 2002 svojpomocne upravenú jednoranovú malokalibrovú pušku zn. Bayard kal. 5,6 mm Long Rifle, s puškovým ďalekohľadom čs. výroby, výrobného čísla F 6613 a svojpomocne zhotoveným tlmičom povýstrelových efektov, ktorá podľa § 3 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. b), písm. f) zákona č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a strelive bola strelnou, ručnou, nedovolenou zbraňou, ktorej držba podľa § 2 písm. a) citovaného zákona podlieha povoľovaciemu konaniu a evidenčnej povinnosti a zároveň si zabezpečil 446 kusov nábojov kal. 22 Long rifle, ktoré je podľa § 4 ods. 1 písm. a) zákona č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a strelive strelivom.

Špeciálny súd v Pezinku za to týmto obžalovaným uložil nasledovné tresty:

O. N. a M. J. podľa § 219 ods. 2 Trestného zákona s použitím § 35 ods. 1, § 29 ods. 3 Trestného zákona účinného do 31. augusta 2003 úhrnné výnimčné tresty odňatia slobody na doživotie.

L. Sz. podľa § 219 ods. 2 Trestného zákona s použitím § 35 ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. augusta 2003 úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 15 (pätnásť) rokov.

J. L. podľa § 219 ods. 2 Trestného zákona s použitím § 35 ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. augusta 2003 úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 13 (trinásť) rokov.

Podľa § 55 ods. 1 písm. a) Trestného zákona účinného do 31. augusta 2003 uložil obžalovanému J. L. aj trest prepadnutia vecí, a to samopalu vzor 58 V so sklopnou pažbou, kaliber 7,62 x 39 mm, 137 ks nábojov, kaliber 7,62 x 39 mm a malokalibrovej pušky zn. Bayard, kaliber 5,6 mm, Long Rif-

le s puškovým ďalekohľadom výrobného čísla F 6613 a s tlmičom povýstrelových efektov.

F. B. podľa § 219 ods. 2 Trestného zákona účinného do 31. augusta 2003 trest odňatia slobody vo výmere 13 (trinásť) rokov.

Podľa § 39a ods. 2 písm. c) Trestného zákona účinného do 31. augusta 2003 obžalovaných O. N., M. J., L. Sz., F. B. a J. L., na výkon uložených trestov odňatia slobody zaradil do III. (tretej) nápravno výchovnej skupiny.

Podľa § 76 ods. 1 a § 78 ods. 1 Trestného zákona účinného od 1. januára 2006 uložil obžalovaným L. Sz., J. L. a F. B. ochranný dohľad na 3 (tri) roky.

Podľa § 228 ods. 1 Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005 uložil obžalovaným O. N., M. J., F. B. a L. Sz. povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť poškodenému D. N., bytom V. M. č. 535, okres G., škodu vo výške 42 839,- Sk.

Podľa § 229 ods. 2 Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005 poškodeného D. N. so zvyškom nároku na náhradu škody odkázal na konanie o veciach občianskoprávných.

Podľa § 228 ods. 1 Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005 uložil obžalovaným O. N., M. J. a J. L. povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť poškodenú E. B., bytom T., Šafárikova ul. č. 24, škodu vo výške 110 947,- Sk.

Podľa § 229 ods. 1 Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005 poškodenú stranu obec Hôrka, okres Poprad, s nárokom na náhradu škody odkázal na konanie o veciach občianskoprávných.

Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podali odvolanie okrem iných aj obžalovaní O. N., M. J., L. Sz., F. B. a J. L.

Obžalovaný O. N. v odôvodnení podaného odvolania v podstate len zopakoval svoju obhajobnú argumentáciu prednesenú v predchádzajúcich štádiách trestného konania založenú na tvrdení, že vykonanými dôkazmi nebola jemu a obžalovaným M. J. a F. B. v bodoch 1.) a 3.) napadnutého rozsudku preukázaná plánovaná a koordinovaná činnosť smerujúca k usmrteniu poškodených Z. N. a Š. H. za odmenu. Podľa jeho názoru poškodených Z. N., A. B. a Š. H. bez predchádzajúcej dohody a prípravy usmrtil obžalovaný M. J., ktorý takto konal v excese. V prípade usmrtenia A. B. v bode 2.) napadnutého rozsudku ďalej argumentoval aj tým, že jeho usmrtením by sa logicky ich situácia práve naopak skomplikovala, pretože bez neho by nebolo možné realizovať vrátenie peňazí, ktoré boli zablokované na účte tohto poškodeného.

Obžalovaný O. N. rovnako namietal závery znaleckého dokazovania z odboru zdravotníctva, odvetvie klinická a forenzná psychológia, ktoré podľa jeho názoru boli vypracované bez dlhodobšieho a komplexnejšieho posudzovania jeho osoby a ktoré v dôsledku absencie takéhoto postupu obsahujú celý rad diametrálnych rozporov týkajúcich sa charakteristiky jeho osobnosti.

Vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti bol toho názoru, že špeciálny súd nesprávne vyhodnotil mieru jeho zavinenia, keď mu uložil rovnaký trest odňatia slobody ako obžalovanému M. J., ktorého miera zavinenia je bezpochyby neporovnateľne vyššia.

Z týchto dôvodov navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky na podklade podaného odvolania zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil špeciálnemu súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol, alternatívne aby vo vzťahu k jeho osobe zrušil len výrok o treste a sám mu uložil trest odňatia slobody v primeranej výmere.

Obžalovaný M. J. poukázal na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej „možno uložiť absolútny trest (doživotie) len za predpokladu existencie absolútnych dôkazov, že skutky tvoriace základ rozsudku spáchal obvinený tak, ako ich pertraktovala obžaloba a boli na hlavnom pojednávaní obvinenému dokázané“. V tomto smere zopakoval, že hoci bol prítomný pri všetkých troch usmrteniach (nešťastných náhodách), pri ktorých zlyhal ľudský faktor, a to O. N. a J. L., on ani jedného z poškodených neusmrtil a spáchanie týchto skutkov mu nebolo ani v prípravnom konaní a ani v konaní pred špeciálnym súdom dokázané.

Obžalovaný M. J. ďalej špeciálnemu súdu vytykal, že dospel k nesprávnym záverom týkajúcim sa otázky vyprofilovania jeho osobnosti, pokiaľ konštatoval, že črty osobnosti obžalovaného M. J. sú nemenné. V tomto smere poukázal aj na výpoveď znalca psychológa, ktorý na hlavnom pojednávaní na otázku člena senátu si netrúfol odhadnúť, aký trest by bol pre neho primeraný, pretože podľa jeho názoru pri ľudskej osobnosti je máločo pevné a stabilné a nikto nevie čo bude o 5 – 10 rokov. Prakticky z rovnakých dôvodov ako obžalovaný O. N. sa ani obžalovaný M. J. nestotožnil so závermi znaleckého dokazovania z odboru zdravotníctva, odvetvie klinická a forenzná psychológia, najmä pokiaľ išlo o otázku jeho resocializačnej prognózy.

Vychádzajúc z vyššie uvedených skutočností obžalovaný M. J. navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky na podklade podaného odvolania zrušil napadnutý rozsudok pre celú sériu procesných pochybení, neobjasnených skutočností a hlavne jeho upretého práva na spravodlivý proces, tak ako to má na mysli článok 6 odsek 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľud-

ských práv a základných slobôd a vrátil vec špeciálnemu súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

L. Sz. za veľmi závažné pochybenie považoval skutočnosť, že špeciálny súd vôbec nezistil žiaden motív, pre ktorý si mal objednať usmrtenie poškodených Z. N. a Š. H.

Obžalovaný L. Sz. vytykal špeciálnemu súdu, že neakceptoval jeho návrhy na doplnenie dokazovania, pretože uvedenými dôkazmi by sa potvrdila pravdivosť jeho obhajoby v tom, že si žiadne fyzické likvidácie neobjednal, za tieto logicky potom ani nemohol zaplatiť a výpovede spoluobžalovaných O. N. a M. J. boli vopred dohovorené s cieľom, aby títo zakryli, resp. zľahčili svoju trestnú činnosť.

Z týchto dôvodov obžalovaný L. Sz. navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 258 ods. 1 písm. a), b), c) Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006 zrušil napadnutý rozsudok a podľa § 259 ods. 1 Trestného poriadku vrátil vec špeciálnemu súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol, alternatívne aby po zrušení napadnutého rozsudku podľa § 260 Trestného poriadku vrátil vec prokurátorovi na došetrenie.

Obžalovaný J. L. poukázal na to, že nemal žiaden motív na usmrtenie poškodeného A. B., pretože nebol žiadnym spôsobom napojený na proces „tunelovania D. b.“ prostredníctvom poškodeného A. B., a tým aj obžalovaných O. N. a M. J., a preto ani nemal aký trestný čin zakrývať.

Vychádzajúc z vyššie uvedených dôvodov obžalovaný J. L. navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil špeciálnemu súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Obžalovaný F. B. poukázal na to, že žiaden z produkovaných dôkazov nepreukázal záver, že by mal vedomosť o tom, čo obžalovaní O. N. a M. J. zamýšľali vykonať a aký priebeh mal mať skutkový dej.

Z týchto dôvodov obžalovaný F. B. navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 258 ods. 1 písm. a), b), c) Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006 zrušil napadnutý rozsudok a podľa § 259 ods. 1 Trestného poriadku vec vrátil špeciálnemu súdu s právnym názorom, aby ho spod obžaloby podľa § 226 písm. c) Trestného poriadku oslobodil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom uvedeným v § 254 ods. 1 Trestného poriadku zistil, že odvolania proti rozsudku špeciálneho súdu podali procesné strany na to oprávnené, proti výrokom, proti ktorým odvolanie podať mohli a urobili tak v lehote ustanovenej v zákone (§ 248 ods. 1 Trestného poriadku), pričom odvolania obžalovaných O. N., M. J., L. Sz., F. B., J. L., D. G., Š. F. a V. A. nie sú dôvodné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní obsahu vyšetrovacieho a súdneho spisu dospel k záveru, že výrok o vine obžalovaných O. N., M. J., L. Sz., F. B., J. L. a ďalších obžalovaných bol založený na presvedčivých dôkazoch, ktoré bez akejkoľvek pochybnosti vylučujú akúkoľvek inú alternatívu toho skutkového deja, ktorý bol na základe týchto dôkazov ustálený.

Odvolačia námietka obžalovaných O. N., M. J., L. Sz., F. B. a J. L., že v doterajšom konaní vykonanými dôkazmi nebol preukázaný motív ich konania, nie je opodstatnená.

Opak je pravdou, pretože motív konania vyššie uvedených obžalovaných bol preukázaný celým radom priamych a nepriamych dôkazov, ktoré bez akejkoľvek pochybnosti svedčia pre záver, že v posudzovanom prípade išlo o dopredu objednané a naplánované vraždy.

V ďalšej časti odôvodnenia uznesenia urobil Najvyšší súd Slovenskej republiky rozbor týchto dôkazov vo vzťahu k odvolacej námietke obžalovaných, ktorou namietali absenciu motívu ich konania.

Okolnosti vyplývajúce z vyššie uvedených dôkazov vo svojom súhrne v plnom rozsahu vyvracajú obhajobnú argumentáciu obžalovaného L. Sz. a potvrdzujú záver, že objednávateľom vražd poškodených Z. N. a Š. H. bol práve obžalovaný L. Sz., pretože iba takýto následok mu mohol reálne zaručiť, aby sa tak natrvalo vyhol trestnému stíhaniu, ktoré mu na základe kontroly daňového úradu na plnenie DPH vo firmách N., s. r. o., Poprad a S., s. r. o., Poprad objektívne hrozilo.

Zároveň okolnosti vyplývajúce z vyššie uvedených dôkazov vo svojom súhrne v plnom rozsahu vyvracajú obhajobnú argumentáciu obžalovaných O. N., M. J. a J. L. a potvrdzujú záver, že títo svojím konaním od počiatku sledovali len jeden a ten istý motív, a to usmrtiť poškodeného A. B. potom, čo podpíše vyššie uvedené písomné vyhlásenia, pretože iba takýto následok im mohol reálne zaručiť, aby zakryli konanie, ktorým sa zmocnili sumy 75 948,80 EUR z účtu poškodeného A. B.; resp. odblokovali účet obžalovaného M. J.

Okolnosť, že obžalovaní nemali úmysel vyplatiť DPH, im umožňovala počítať so stratami, ktoré im v súvislosti s konaním poškodeného A. B., vrátane zaplataenia odmeny za jeho zadržanie, vznikli. Vzhľadom na to potom ani nepotrebovali zmocniť sa zostatku peňazí, ktorý poškodený A. B. predisponoval na im neznámy účet.

V neposlednom rade Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné zdôrazniť, že v prípade usmrtienia poškodeného A. B. išlo nepochybne aj o akt pomsty.

Pre takýto záver svedčí jednak skutočnosť, že poškodený A. B. mal vypichnuté oči, ktorý následok objektívne nastal konaním inej osoby a jednak niektoré vyjadrenia obžalovaných, konkrétne O. N. („aspoň som mu mohol šľachu prerezať“) a M. J. („vybral som mu účet, našiel som ho a skončil, to je mafia“).

Takto ustálené motívy konania spolu s poukazom na objektívne preukázané okolnosti, ktoré bezprostredne predchádzali usmrteniu jednotlivých poškodených zas vyvracajú obhajobu obžalovaných O. N., M. J., F. B. a J. L., že nešlo o dopredu plánované činy, ale že k usmrteniu poškodených došlo náhodne, resp. v dôsledku skratového konania jedného z nich.

Išlo o tieto objektívne preukázané okolnosti:

1. v prípade usmrtenia poškodeného Z. N.:
 - vopred vykopaná jama, lopata, krompáč a vápno na mieste činu;
 - počet páchatelov – útočníkov vzhľadom na telesné dispozície poškodeného;
 - vopred rozdelené úlohy, spôsob útoku na poškodeného a charakter použitých zbraní;
 - vopred dohodnutá odmena a jej následné vyplatenie;
2. v prípade usmrtenia poškodeného A. B.:
 - vopred vykonaná rekognoskácia miesta činu;
 - vopred zabezpečené pohrebné vozidlo a vak na prevoz mŕtvol;
 - gumené rukavice a podpísanie písomných vyhlásení;
 - strelná zbraň s tlmičom;
3. v prípade usmrtenia poškodeného Š. H.:
 - auto s zatmenými zadnými oknami a úprava sedadla spolujazdca;
 - vopred zabezpečené pohrebné vozidlo a vak na prevoz mŕtvol;
 - spôsob útoku a rana istoty;
 - vopred dohodnutá odmena a jej následné vyplatenie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa preto stotožnil so závermi špeciálneho súdu, pokiaľ ide o zistenie, že strelné poranenia spôsobil poškodenému Z. N. obžalovaný O. N. a poškodenému A. B. naopak obžalovaný M. J., pričom poškodeného Š. H. zahrdúsil zas obžalovaný M. J.

Rovnako sa stotožnil s tým, ako špeciálny súd ustálil význam a povahu účasti obžalovaných M. J. a F. B. na usmrtení poškodeného Z. N., obžalovaných O. N. a J. L. na usmrtení poškodeného A. B. a obžalovaného O. N. na usmrtení poškodeného Š. H.

Správne zistené konanie obžalovaných O. N., M. J., L. Sz., F. B., J. L. a ostatných obžalovaných špeciálny súd právne posúdil v súlade so zákonom vo vzťahu ku všetkým bodom napadnutého rozsudku.

K výroku o treste Najvyšší súd Slovenskej republiky uviedol:

Rovnako špeciálny súd nepochybil, keď pri určení druhu a výmery trestu vychádzajúc z kritérií uvedených v § 31 ods. 1 a 29 ods. 1, ods. 3 Trestného zákona a berúc do úvahy účel trestu vymedzený v § 23 ods. 1 Trestného zákona a závery znalca z odboru zdravotníctva, odvetvie klinická a forenzná psychológia v otázke faktorov určujúcich resocializačnú prognózu, uložil obžalovaným O. N. a M. J. úhrnné tresty odňatia slobody na doživotie, keďže stupeň spoločenskej nebezpečnosti ich konania je mimoriadne vysoký, uloženie takéhoto trestu si vyžaduje účinná ochrana spoločnosti a nie je nádej, že by obžalovaných O. N. a M. J. bolo možné napraviť trestom odňatia slobody nad pätnásť do dvadsiatich piatich rokov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky reagujúc na odvolacie námietky uplatnené v odvolaní obžalovaných O. N. a M. J., ktoré sa týkali druhu a výmery uloženého trestu odňatia slobody, považuje za potrebné v tejto súvislosti uviesť nasledovné:

Výnimočným trestom v zmysle § 29 ods. 1 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 (ďalej len „Trestného zákona“) sa rozumie jednak trest odňatia slobody nad pätnásť až do dvadsiatich piatich rokov, jednak trest odňatia slobody na doživotie.

Výnimočný trest pritom možno uložiť len za trestný čin, pri ktorom to trestný zákon v osobitnej časti dovoľuje a pri splnení ďalších v zákone stanovených podmienok majúcich základ tak v povahe súdeného trestného činu, ako aj v osobe páchatela.

Podľa § 29 ods. 3 Trestného zákona trest odňatia slobody na doživotie môže súd uložiť iba páchatelovi, ktorý spáchal trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 2 Trestného zákona za podmienok, že

- a) stupeň nebezpečnosti takého trestného činu pre spoločnosť je mimoriadne vysoký vzhľadom na obzvlášť zavrhnutiahodný spôsob vykonania činu alebo na obzvlášť zavrhnutiahodnú pohnútku, alebo na obzvlášť ťažký alebo ťažko napravitelný následok,
- b) uloženie takého trestu vyžaduje účinná ochrana spoločnosti a
- c) nie je nádej, že by páchatela bolo možné napraviť trestom odňatia slobody nad pätnásť až do dvadsiatich piatich rokov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, po zhodnotení všetkých určujúcich okolností vo vzťahu k druhu a výmere trestu, dospel k záveru, že u obžalovaných O. N. a M. J. boli splnené podmienky na uloženie úhrnných trestov odňatia slobody na doživotie.

Podmienku uvedenú v § 29 ods. 3 písm. a) Trestného zákona spočívajúcu v mimoriadne vysokom stupni nebezpečnosti spáchaného trestného činu pre spoločnosť považuje Najvyšší súd Slovenskej republiky za splnenú so zreteľom na obzvlášť zavrhnutiahodný spôsob vykonania činu a obzvlášť zavrhnutiahodnú pohnútku.

V prípade obzvlášť zavrhnutiahodného spôsobu vykonania činu treba poukázať na zákernosť a lešť zo strany obžalovaných O. N. a M. J., pretože obeť sa proti útoku nemohli účinne brániť, ďalej na mimoriadnu brutálnosť v povahe samotného útoku ako aj okolnosť využívania bezbrannosti poškodených. V tejto súvislosti bez významu nie sú aj okolnosti, že poškodeným uštedrili aj rany istoty a spôsob, akým naložili s mŕtvymi telami poškodených.

Spôsob úmyselného usmrcovania poškodených poukazuje na to, že vražedné útoky s extrémne vysokou mierou brutality a surovosti sa v posudzovanej veci podstatne vymykali z toho, čo pri trestnom čine vraždy možno považovať za obvyklé.

V prípade obzvlášť zavrhnutiahodnej pohnútky treba zdôrazniť, že vo všetkých troch prípadoch išlo v podstate o popravy poškodených (v dvoch prípadoch na objednávku), čo vo vzťahu k obžalovaným O. N. a M. J. svedčí o ich absolútnej neúcte k ľudskému životu, o ich bezohľadnej sebeckosti, bezcitnosti a morálnej zvrhlosti.

Špeciálny súd pochybil, keď v rámci hodnotenia stupňa spoločenskej nebezpečnosti konania obžalovaných O. N. a M. J. v prípade obzvlášť zavrhnutiahodnej pohnútky prihliadol aj k okolnosti, že tieto skutky spáchali so zistným motívom, keďže túto, ako okolnosť podmieňujúcu použitie vyššej trestnej sadzby, zohľadnil už pri právnom posúdení konania týchto obžalovaných v tom smere, že ich konanie po stránke objektívnej právne kvalifikoval aj ako trestný čin vraždy spáchaný v úmysle získať majetkový prospech.

Kritéria mimoriadne vysokého stupňa nebezpečnosti trestného činu pre spoločnosť uvedené v § 29 ods. 3 písm. a) Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 musia spočívať v okolnostiach, ktoré nie sú zákonným znakom trestného činu alebo ktoré sa u trestných činov daného druhu v takej intenzite nevyskytujú.

Rovnako špeciálny súd pochybil, keď v rámci hodnotenia stupňa spoločenskej nebezpečnosti konania obžalovaného M. J. prihliadol k okolnosti, že tento obžalovaný po usmrtení poškodeného A. B. zohavil jeho telo tak, že mu vypichol oči.

Vzhľadom na to, že špeciálny súd túto okolnosť vypustil zo skutkovej vety napadnutého rozsudku, pretože nemal za preukázané, že by poškodenému A. B. vypichol oči práve obžalovaný M. J., nemohol potom logicky k takejto okolnosti ani prihliadnuť pri hodnotení stupňa spoločenskej nebezpečnosti konania tohto obžalovaného.

Vyššie uvedené pochybenia špeciálneho súdu však nemali zásadný vplyv z hľadiska posúdenia otázky stupňa spoločenskej nebezpečnosti konania obžalovaného O. N. a M. J.

Podmienku uvedenú v § 29 ods. 3 písm. b) Trestného zákona Najvyšší súd Slovenskej republiky opiera o skutočnosť, že trestné činy vražd na objednávku za úplatu zaznamenávajú v ostatnom období v našej spoločnosti výrazne stúpajúci vývojový trend, pričom na páchaní týchto trestných činov sa výraznou mierou podieľajú najmä mladí páchatelia.

Vzhľadom na tento stav je preto potrebné spoločnosti a jeho členom poskytnúť účinnejšiu ochranu, pretože iné prostriedky a najmä iné najcitelnejšie tresty nie sú spôsobilé účinne ochrániť spoločnosť pred touto najnebezpečnejšou kriminalitou, ktorá veľmi negatívne a nenahraditeľným spôsobom poškodzuje základné ľudské hodnoty.

Pri posúdení otázky, či nie je nádej, že by páchatela bolo možné napraviť trestom odňatia slobody nad pätnásť až do dvadsiatich piatich rokov (podmienka uvedená v § 29 ods. 3 písm. c) Trestného zákona účinného do 1. januára 2006), resp. na dobu do dvadsaťpäť rokov (podmienka uvedená v § 47 ods. 1 písm. b) Trestného zákona účinného od 1. januára 2006), ktorej riešenie patrí do výlučnej právomoci súdu, keďže ide o právnu otázku, treba vychádzať hlavne zo znaleckého posudku znalca z odboru zdravotníctva, odvetvie klinická a forenzná psychológia, ktorého úlohou je na podklade určenia osobnostných, symptomatických (kriminogénnych) a spoločenských (sociálnych) faktorov poskytnúť súdu závery pre vyhodnotenie resocializačnej prognózy páchatela.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného potom treba, aby sa príslušný znalec v rámci znaleckého dokazovania z hľadiska osobnostných faktorov vyrovnal aj so skutočnosťou, či vzhľadom na zistenú osobnostnú štruktúru páchatela ide o stav relatívne trvalý, vývojovo ukončený a terapeuticky ovplyvniteľný. Z okruhu symptomatických (kriminogénnych) faktorov treba, aby sa znalec vyjadril k závažnosti spáchanej trestnej činnosti, k okolnosti jej prípadnej gradácie, k možnosti jej recidívy a k spôsobu emočného spracovania spáchanej trestnej činnosti zo strany páchatela. Napokon z hľadiska spoločenských (sociálnych) faktorov bude potrebné, aby znalec zaujal stanovisko k existen-

cii či neexistencii stabilného citovo sytého rodinného a partnerského zázemia, k profesionálnej kvalifikácii páchatela a k jeho schopnosti prispôsovať sa spoločenským normám.

Formuláciou tejto podmienky („nie je nádej“) dáva zákon najavo, že nestačí nedostatok istoty, že sa páchatel napraví trestom kratšieho trvania, ale naopak, vyžaduje sa rozumná istota (prognóza), vychádzajúca zo súčasných znalostí o možnosti napraviť páchatela trestom odňatia slobody časovo obmedzeným nad pätnásť do dvadsiatich piatich rokov, resp. na dobu do dvadsaťpäť rokov.

Záver o tom, že nie je nádej, že by páchatela bolo možné napraviť trestom odňatia slobody nad pätnásť až do dvadsiatich piatich rokov, resp. na dobu do dvadsaťpäť rokov, znamená subsidiaritu trestu odňatia slobody na doživotie vo vzťahu k vyššie uvedenému miernejšiemu typu výnimočného trestu, resp. trestu odňatia slobody.

To znamená teda, že z hľadiska osoby páchatela je nutné najskôr skúmať, či k dosiahnutiu účelu trestu nepostačuje miernejšia alternatíva a až po negatívnom závere, že uvedený miernejší výnimočný trest odňatia slobody, resp. trest odňatia slobody (prípadne ani v kombinácii s príslušným ochranným opatrením) v konkrétnom prípade nepostačuje k dosiahnutiu účelu trestného zákona, možno za splnenia ostatných podmienok prikrôčiť k uloženiu trestu odňatia slobody na doživotie.

Na rozdiel od podmienky uvedenej v § 29 ods. 3 písm. b) Trestného zákona, resp. v § 47 ods. 1 písm. a) Trestného zákona účinného od 1. januára 2006, ktorá zdôrazňuje generálnu prevenciu, v § 29 ods. 3 písm. c) Trestného zákona účinného do 1. januára 2006, resp. v § 47 ods. 1 písm. b) Trestného zákona účinného od 1. januára 2006, ide o prevenciu individuálnu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v otázke resocializačnej prognózy obžalovaných O. N. a M. J. zistil nasledovné:

V okruhu osobnostných faktorov je nakopených najviac ukazovateľov nepriaznivej resocializačnej prognózy obžalovaných O. N. a M. J. Ide v podstate o ich osobnostnú charakteristiku, v ktorej dominuje ich porucha osobnosti disociálneho charakteru v dôsledku ich abnormne štruktúrovanej osobnosti, ktorá je vlastne poruchou trvalou, nedá sa liečiť a celoživotne u nich pretrváva, teda možnosť jej zvrátenia je minimálna, resp. žiadna. Pri takejto poruche neprichádza do úvahy liečba v pravom slova zmysle, pretože slová odborníkov v tejto súvislosti svedčia pre potrebu dlhodobej izolácie a pre prípadné prevýchovné opatrenia v rámci výkonu trestu odňatia slobody.

Pre tento záver svedčí aj konštatovanie znalca vo vzťahu k obžalovanému M. J., že tento má osobnostné vlohy pre pobyt v intramurálnych podmienkach (tzn. medzi múrmi).

Súčasťou tejto poruchy osobnosti je aj sklon obžalovaných O. N. a M. J. k impulzívnemu správaniu, pričom u obidvoch obžalovaných boli zistené aj obmedzený repertoár sociálne adaptívnych vzorcov správania a menej rozvinuté postoje sociálnej spolupráce.

U obžalovaného M. J. sú navyše akcentované schizoidné črty s emočným chladom.

Vo vzťahu k odvolacej námietke obžalovaných O. N. a M. J. treba dodať, že uvedené závery týkajúce sa jeho osobnostnej charakteristiky jednoznačne vyplývajú z výsledkov psychodiagnostických testov. Navyše tieto závery boli potom v rámci dokazovania tak v prípravnom konaní, ako aj na hlavnom pojednávaní verifikované celým radom ďalších vykonaných dôkazov, ktoré s nimi v plnom rozsahu korešpondujú.

V okruhu symptomatických (kriminogénnych) faktorov treba prihliadnuť ku gradácii závažnosti protispoločenského konania obžalovaných O. N. a M. J., ktoré napokon vyústilo k spáchaniu troch typovo najzávažnejších trestných činov v priebehu niekoľkých mesiacov.

V súvislosti s otázkou možnej recidívy u obžalovaného O. N. treba zohľadniť aj tú skutočnosť, že tejto posudzovanej trestnej činnosti sa dopustil v skúšobnej dobe predchádzajúceho odsúdenia.

Záver špeciálneho súdu, že sa na obžalovaného O. N. hľadí, akoby nebol odsúdený, je nesprávny.

Obžalovaný O. N. bol rozsudkom Okresného súdu Poprad z 30. októbra 2001, sp. zn. 6T 133/2001, uznaný za vinného z trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1, 4 písm. b) Trestného zákona. Za to mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 2 (dva) roky, ktorého výkon bol podmienične odložený na skúšobnú dobu v trvaní 30 (tridsať) mesiacov. Skúšobná doba začala obžalovanému O. N. plynúť 30. októbra 2001 a uplynula 30. apríla 2004.

Ak sa vedie proti podmienične odsúdenému trestné stíhanie pre skutok, ktorý spáchal v skúšobnej dobe, a toto trestné stíhanie nie je v čase rozhodovania o osvedčení právoplatne skončené, súd, ktorý rozhoduje o osvedčení, musí vyčekať na skončenie tohto trestného stíhania, pokiaľ nie sú dané iné dôvody na rozhodnutie, že podmienične odsúdený trest odňatia slobody vykoná.

V takom prípade fikcia v zmysle § 60 ods. 3 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 nemôže nastať.

Rovnako u obžalovaného M. J. treba zdôrazniť, že tento v minulosti pôsobil v cudzineckej légii. Z vykonaných dôkazov pritom vyplýva, že počas pobytu v cudzineckej légii nabral skúsenosti a praktické návyky, ktoré potom využil aj pri páchaní tejto násilnej trestnej činnosti, o čom svedčí aj spôsob usmrtenia poškodeného A. B.

Napokon medzi tento faktor treba zahrnúť aj spôsob, akým obžalovaní O. N. a M. J. emočne spracovali usmrtenie poškodených Z. N., A. B. a Š. H.

Obžalovaní O. N. a M. J. mali počas celého doterajšieho konania sklón zbavovať sa zodpovednosti za vzniknutú situáciu, z ktorej naopak obviňovali seba navzájom, resp. ďalšieho spoluobžalovaného.

Obžalovaný O. N. v rámci demonštratívneho správania mal navyše skôr tendenciu vzbudzovať v okolí pocity ľútosti voči vlastnej osobe, keďže do tejto situácie sa podľa neho nedostal dobrovoľne, ale v dôsledku nátlaku zo strany obžalovaného M. J., ktorý mal mať v tomto vzájomnom vzťahu dominantné postavenie.

Emočný chlad a absenciu vyšších citov u obžalovaného M. J. badať aj zo spôsobu emočného spracovania usmrtenia vyššie uvedených poškodených, keď vo svojich odvolaniach tieto skutky popisuje ako tri nešťastné náhody.

V okruhu spoločenských (sociálnych) faktorov, ktoré determinujú eventuálnu recidívu spoločenského zlyhania prichádza do úvahy predovšetkým spoločenské deklasovanie obžalovaných O. N. a M. J. výkonom trestu odňatia slobody ako aj malá pravdepodobnosť obnovy stabilného citovo sytého rodinného a partnerského zázemia. Samozrejme, že negatívne sa v tejto súvislosti javí u obidvoch obžalovaných aj absencia akejkoľvek (rozumej legálnej) profesionálnej kvalifikácie.

Rovnako Najvyšší súd Slovenskej republiky, vyhodnotiac okruh faktorov determinujúcich prognózu resocializácie obžalovaných O. N. a M. J., nadobudol rozumnú istotu, že v ich prípade nie je nádej nápravy trestom odňatia slobody nad pätnásť až do dvadsiatich piatich rokov.

Tento záver Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pramení predovšetkým zo zistenia, že porucha osobnosti obžalovaných O. N. a M. J. je trvalá a terapeuticky prakticky neovplyvniteľná, pričom riziko recidívy v ich prípade je mimoriadne vysoké.

Špeciálny súd však pochybil, keď obžalovanému L. Sz. uložil úhrnný trest odňatia slobody len vo výmere 15 (pätnásť) rokov, pretože záver špeciálneho súdu, že možnosť nápravy obžalovaného L. Sz. nie je obzvlášť sťa-

žená, je nesprávny, keďže špeciálny súd pri vyhodnotení resocializačnej prognózy tohto obžalovaného nepostupoval spôsobom vyššie uvedeným.

Podľa § 29 ods. 2 veta pred bodkočiarkou Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 trest odňatia slobody nad pätnásť až do dvadsiatich piatich rokov môže súd uložiť iba vtedy, ak stupeň nebezpečnosti trestného činu pre spoločnosť je veľmi vysoký a možnosť nápravy páchatela je obzvlášť sťažená.

O tom, že stupeň spoločenskej nebezpečnosti konania obžalovaného L. Sz. je veľmi vysoký, niet žiadnych pochybností. Obžalovaný L. Sz. bol bezpochyby v úvodnej fáze tzv. spiritus rector (tzn. riadiaci duch), teda osobou, ktorá si objednala usmrtenie poškodených Z. N. a Š. H. a ktorá ľstivým a zákerným spôsobom vytvorila podmienky pre stretnutie s vykonávateľmi týchto vražd. Tieto konkrétne skutočnosti rovnako u obžalovaného L. Sz. svedčia o jeho absolútnej neúcte k ľudskému životu, o jeho bezohľadnej sebeckosti, bezcitnosti a morálnej zvrhlosti. Konštatovanie špeciálneho súdu, že k týmto následkom by nedošlo, ak by neboli vykonávatelia schopní tieto požiadavky splniť, je absolútne scestné a právne irelevantné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v otázke resocializačnej prognózy obžalovaného L. Sz. zistil nasledovné:

V prípade osobnostných faktorov je pravdou, že obžalovaný L. Sz. síce vykazuje nadpriemernú úroveň intelektových schopností, túto však využíval k páchaniu ekonomickej trestnej činnosti prostredníctvom nastrčených osôb a v okamihu hrozby jej odhalenia ju neváhal opätovne uplatniť pri zakrytí tejto trestnej činnosti a pri zamaskovaní stôp jej páchania. Pre tento záver svedčí aj konštatovanie znalca, že obžalovaný L. Sz. na svojich nárokoch neústupčivo trvá. Nie bez významu sú v tejto súvislosti aj ďalšie zistenia znalca, z ktorých vyplýva, že obžalovaný L. Sz. prežíva pocity nenaplnenia a vnútorný nepokoj.

V okruhu symptomatických (kriminogénnych) faktorov treba prihliadnúť ku gradácii závažnosti protispoločenského konania obžalovaného L. Sz., ktoré sa postupne z majetkovej trestnej činnosti pretransformovalo do obzvlášť závažnej násilnej trestnej činnosti.

Rovnako medzi tento faktor treba zahrnúť aj spôsob, akým obžalovaný L. Sz. emočne spracoval usmrtenie poškodených Z. N. a Š. H.

Aj obžalovaný L. Sz. mal počas celého doterajšieho konania sklón zbavovať sa zodpovednosti za vzniknutú situáciu, z ktorej naopak obviňoval spoluobžalovaných, hlavne O. N. a M. J. Navyše mal skôr tendenciu vzbudzovať predstavu, že rovnako aj on bol v tejto veci len zneužitý inými osobami, ktoré však nikdy bližšie nešpecifikoval.

V okruhu spoločenských (sociálnych) faktorov, ktoré determinujú eventuálnu recidívu spoločenského zlyhania, prichádza do úvahy predovšetkým spoločenské deklasovanie obžalovaného L. Sz. výkonom trestu odňatia slobody, ako aj znížená schopnosť obnovy stabilného citovo sytého rodinného a partnerského zázemia. Takémuto záveru nasvedčuje aj zistenie znalca, z ktorého vyplýva, že obžalovaný L. Sz. trpí prázdnotou spoločenských vzťahov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky vyhodnotiac okruh faktorov determinujúcich prognózu resocializácie obžalovaného L. Sz., riešenie ktorej otázky patrí do výlučnej právomoci súdu, keďže ide o otázku právnú, dospel k záveru, že možnosť nápravy obžalovaného L. Sz. je obzvlášť sťažená.

Keďže podľa § 29 ods. 2 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 boli splnené podmienky na uloženie výnimočného trestu odňatia slobody, mal špeciálny súd obžalovanému L. Sz. uložiť trest odňatia slobody nad pätnásť až do dvadsiatich piatich rokov, a to s prihliadnutím na kritéria uvedené v ustanovení § 31 ods. 1, 2 Trestného zákona minimálne v polovici tejto trestnej sadzby.

Trest odňatia slobody uložený v takejto výmere by splnil svoj účel v zmysle § 23 ods. 1 Trestného zákona nielen po stránke individuálnej prevencie, ale aj po stránke generálnej prevencie, keďže v ostatnom období sa páchanie násilnej trestnej činnosti na objednávku za úplatu, či už za účelom zakrytia inej trestnej činnosti alebo zastrašenia, stalo veľmi frekventovaným.

Najvyšší súd Slovenskej republiky toto hmotnoprávne pochybenie špeciálneho súdu však nemohol napraviť v dôsledku nedostatku odvolania podaného zo strany prokurátora.

Tresty odňatia slobody uložené ostatným obžalovaným zodpovedajú kritériám uvedeným v ustanovení § 31 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona, ako aj účelu trestu vymedzeného v ustanovení § 23 ods. 1 Trestného zákona tak z hľadiska generálnej, ako aj individuálnej prevencie.

Odvolací súd v rámci prieskumnej povinnosti napokon zistil, že výroky o uložených trestoch uložených ostatným obžalovanými, ako aj výroky o ochranných opatreniach a o náhrade škody sú taktiež v súlade so zákonom a zisteným skutkovým stavom, pričom súd prvého stupňa tieto v napadnutom rozsudku rovnako vecne správne a dostatočným spôsobom odôvodnil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto podľa § 256 Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006 odvolania obžalovaných O. N., M. J., L. Sz., F. B., J. L., D. G., Š. F. a V. A. proti rozsudku Špeciálneho súdu v Pezinku zo 6. júna 2006, sp. zn. PK 1 Tš 1/2005, ako nedôvodné zamietol.

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach občianskoprávných, obchodných a správnych

34.

ROZHODNUTIE

Špeciálna úprava zodpovednosti za záväzky pozemkového spoločenstva s právnou subjektivitou vyplývajúcou z ustanovenia § 11 ods. 4 zákona č. 181/1995 Z. z. o pozemkových spoločenstvách vylučuje primerané použitie ustanovení Občianskeho zákonníka; za záväzky takéhoto spoločenstva preto ručia jeho členovia podľa veľkosti svojich podielov na spoločnom majetku.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. júla 2005,
sp. zn. 4 M Cdo 3/2005)

Okresný súd Svidník rozsudkom z 15. januára 2002, č. k. 4 C 4/00-100, uložil žalovaným povinnosť zaplatiť žalobcovi spoločne a nerozdielne sumu 19 000,- Sk so 17,6 %-nými úrokmi z omeškania od 4. februára 1998 do zaplatenia a náhradu trov konania 8 654,- Sk na účet jeho zástupcu do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Takto rozhodol po vykonanom dokazovaní, z ktorého vyvodil záver, že nárok žalobcu na úhradu nezaplatených častí dohodnutej ceny za vykonané práce, spočívajúce v približovaní drevnej hmoty, je dôvodný. V odôvodnení rozsudku uviedol, že 2. januára 1998 uzavrel žalobca s pozemkovým spoločenstvom s názvom „Beskal, pozemková spoločnosť, spoločnosť lesomajiteľov a urbáriátu K.“ dohodu o približovaní drevnej hmoty a za realizované práce fakturoval dohodnutú cenu, z ktorej časť vo výške 19 000,- Sk mu nebola zaplatená z dôvodu zrušenia rozhodnutia o registrácii spoločenstva dňom 8. decembra 1998. Vyslovil názor, že za dlh zaniknutého pozemkového spoločenstva zodpovedajú spoločne a nerozdielne v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka o spoluvlastníctve žalovaní, ako členovia výboru spoločenstva, a zároveň spoluvlastníci spoločných (bližšie nešpecifikovaných) nehnuteľností.

Krajský súd v Prešove, ako súd odvolací, na odvolanie žalovaného 1/ rozsudkom z 10. mája 2004, sp. zn. 1 Co 150/03, rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a rozhodol aj o trovách odvolacieho konania tak, že žalovaným uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi ich náhradu 2 672,- Sk do rúk jeho zástupcu JUDr. M. H. do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Potvrdenie prvostupňového rozsudku odôvodnil jeho vecnou správnosťou stotožňujúc sa so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa.

Na základe podnetu žalovaného 1/ podal proti uvedeným rozsudkom okresného i krajského súdu mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky.

Navrhol, aby dovolací súd oba rozsudky zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil nesprávnym právnym posúdením veci oboma súdmi. Uviedol, že zákon č. 181/1995 Z. z. o pozemkových spoločenstvách (ďalej len „zákon č. 181/1995 Z. z.“) pri ručení za záväzky pozemkového spoločenstva rozlišuje, či ide o spoločenstvo bez právnej subjektivity alebo o spoločenstvo s právnou subjektivitou. V prípade spoločenstva s právnou subjektivitou spoločenstvo zodpovedá za svoje záväzky celým svojím majetkom a členovia spoločenstva ručia za záväzky spoločenstva podľa veľkosti svojich podielov spoločnej nehnuteľnosti a podľa veľkosti svojich podielov na spoločnom majetku. Keďže spôsob ručenia je pri spoločenstve s právnou subjektivitou upravený priamo v zákone č. 181/1995 Z. z., neprihádza do úvahy aplikácia ustanovení Občianskeho zákonníka. Vyčítal obom súdom, že vychádzajúc z nesprávneho právneho posúdenia veci neskúmali výšku podielov jednotlivých členov spoločenstva a ani žalovaných.

Žalovaný 1/ sa v plnom rozsahu stotožnil s obsahom mimoriadneho dovolania.

Žalobca sa v určenej lehote k mimoriadnemu dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 3 O. s. p.), po zistení, že boli splnené podmienky pre podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom Slovenskej republiky a že je prípustné, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 143a ods. 1 v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p.) preskúmal oba napadnuté rozsudky, ako aj konanie, ktoré im predchádzalo a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je dôvodné.

Z o d ô v o d n e n i a :

Zákon č. 181/1995 Z. z. v § 9 ustanovuje, že podľa tohto zákona môže pozemkové spoločenstvo (ďalej len „spoločenstvo“) vzniknúť ako spoločenstvo bez právnej subjektivity alebo spoločenstvo s právnou subjektivitou. Kým spoločenstvo bez právnej subjektivity zakladajú vlastníci podielov spoločnej nehnuteľnosti (ďalej len „spoločníci“) zápisom do zoznamu spoločníkov, spoločenstvo s právnou subjektivitou sa zakladá zmluvou o založení spoločenstva s právnou subjektivitou vlastníkov podielov spoločnej nehnuteľnosti. Podľa § 10 ods. 3 zákona č. 181/1995 Z. z. za záväzky spoločenstva bez právnej subjektivity voči iným osobám ručia (správne zodpovedajú) spoločníci

spoločne a nerozdielne. V zmysle § 11 ods. 4 tohto zákona spoločenstvo s právnou subjektivitou zodpovedá za svoje záväzky celým svojím majetkom a členovia spoločenstva ručia za záväzky spoločenstva podľa veľkosti svojich podielov spoločnej nehnuteľnosti a podľa veľkosti svojich podielov na spoločnom majetku. Pri posudzovaní zodpovednosti spoločníkov za záväzky spoločenstva treba preto dôsledne rozlišovať medzi spoločenstvom bez právnej subjektivity a spoločenstvom s právnou subjektivitou. Zároveň treba rešpektovať, že výslovná úprava tejto zodpovednosti v zákone č. 181/1995 Z. z. vylučuje primerané použitie ustanovení Občianskeho zákonníka.

V preskúmvanej veci bolo nesporné, že pozemkové spoločenstvo s názvom „Beskal, pozemková spoločnosť, spoločnosť lesomajiteľov a urbáriátu K.“ bolo právoplatným rozhodnutím Okresného úradu Svidník zo dňa 6. marca 1996, č. j. 96/02719-002-45/RP, registrované v registri pozemkových spoločenstiev ako spoločenstvo s právnou subjektivitou. Pokiaľ oba súdy považovali zmluvu uzavretú medzi týmto pozemkovým spoločenstvom a žalobcom dňa 2. januára 1998 za platnú, potom ich právny záver o spoločnej a nerozdielnej zodpovednosti žalovaných za dlh tohto (podľa ich názoru zaniknutého) spoločenstva, vychádzajúci z ustanovení Občianskeho zákonníka o podielovom spoluvlastníctve, bol nesprávny. V zmysle ustanovenia § 11 ods. 4 veta druhá zákona č. 181/1995 Z. z. totiž povinnosť žalovaných splniť dlh spoločenstva s právnou subjektivitou, vyplývajúci zo záväzku založeného zmluvou, by prichádzala do úvahy len ako povinnosť z právneho dôvodu zákonného ručenia, pričom by nebolo rozhodujúce, z akého dôvodu nedošlo k splneniu celého záväzku dlžníkom. Takáto povinnosť žalovaných ako spoločníkov a zároveň zákonných ručiteľov by však bola limitovaná veľkosťou ich podielov na spoločnej nehnuteľnosti a na spoločnom majetku. Prvostupňový, ani odvolací súd však, vychádzajúc z nesprávneho právneho posúdenia, veľkosť týchto podielov žalovaných neskúmali.

So zreteľom na uvedené dovolací súd podľa § 243b ods. 1 v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p. napadnuté rozsudky oboch súdov zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. V novom rozhodnutí rozhodne súd, ktorému sa vec vracia aj o trovách pôvodného, ako i dovolacieho konania.

35.

ROZHODNUTIE

Ustanovenie § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, neumožňuje meniť výšku úrokov z omeškania v súvislosti so zmenami v určení základnej úrokovej sadzby (predtým diskontnej sadzby), ku ktorým došlo po prvom dni omeškania s plnením peňažného dlhu.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. septembra 2005, sp. zn. 4 Cdo 193/2005)

Žalobou podanou na Okresnom súde Vranov nad Topľou dňa 24. júna 2003 sa žalobcovia domáhali voči žalovanej zaplata (každému z nich) sumy 31 358,40 Sk, predstavujúcej úroky z omeškania vo výške 17,6 % zo sumy 178 172,50 Sk za dobu od 1. júna 2002 do 31. mája 2003, a zaplata (každému z nich) sumy 1 789,90 Sk, predstavujúcej úroky z omeškania vo výške 17,6 % zo sumy 10 170,- Sk za dobu od 1. júna 2002 do 31. mája 2003. V žalobe uviedli, že v konaní vedenom na Okresnom súde Vranov nad Topľou pod sp. zn. 4 C 267/00 bol uznesením z 8. júna 2000 schválený zmier medzi účastníkmi, podľa ktorého sa žalovaná v súvislosti s vyporiadaním podielového spoluvlastníctva účastníkov zaviazala zaplatiť každému zo žalobcov 178 172,50 a náhradu trov konania 10 170,- Sk do 31. decembra 2000. Pretože svoj záväzok nesplnila, dostala sa do omeškania s plnením peňažného dlhu a vznikla jej povinnosť zaplatiť žalobcom aj úroky z omeškania za žalované obdobie (úroky za predchádzajúce obdobie od 1. januára 2001 do 31. mája 2002 im boli priznané rozsudkom Okresného súdu Vranov nad Topľou z 22. januára 2003, č. k. 3 C 635/02-26).

Okresný súd Vranov nad Topľou rozsudkom zo 17. októbra 2003, č. k. 3 C 192/03-33, v spojení s doplnčacím rozsudkom z 11. júna 2004, č. k. 3 C 192/03-54, uložil žalovanej povinnosť zaplatiť každému zo žalobcov sumu 25 815,50 Sk do pätnástich dní od právoplatnosti rozsudku a vo zvyšku žalobu zamietol. Zároveň rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Nárok žalobcov na zaplata úrokov z omeškania považoval za dôvodný, ale len zo sumy 178 172,50 Sk a vo výške 16,5 % za dobu od 1. júna 2002 do 29. októbra 2002, 16 % za dobu od 30. októbra 2002 do 17. novembra 2002 a 13 % za dobu od 18. novembra 2002 do 31.

mája 2003. Rozdielnu výšku úrokov z omeškania v žalovanom období odvodnil zmenami v diskontnej sadzbe určenej Národnou bankou Slovenska.

Krajský súd v Prešove, ako odvolací súd, na odvolanie žalobcov aj žalovanej rozsudkom z 29. septembra 2004, sp. zn. 2 Co 215/04, rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s doplnčacím rozsudkom zmenil tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť každému zo žalobcov sumu 31 358,40 Sk a 1 789,90 Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Zároveň rozhodol aj o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcom v rovnakej lehote náhradu trov konania 8 780,- Sk a náhradu trov odvolacieho konania 6 826,- Sk do rúk ich zástupcu JUDr. D. K. Stotožnil sa so záverom súdu prvého stupňa, podľa ktorého je žalovaná od 1. januára 2001 v omeškani s plnením peňažného dlhu priznaného žalobcom právoplatným súdnym rozhodnutím. Na rozdiel od prvostupňového súdu však úroky z omeškania za celé žalované obdobie považoval za dôvodné vo výške 17,6 % poukazujúc na § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, podľa ktorého výška úrokov z omeškania je dvojnásobok diskontnej sadzby určenej Národnou bankou Slovenska platnej k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu, a tá bola k 1. januáru 2001 8,8 %.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná. Navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom a inými vadami konania majúcimi za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ktoré mali spočívať v neobjasnení ňou namietaných okolností.

Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniu navrhli tento mimoriadny opravný prostriedok, ako neopodstatnený, zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), skúmal predovšetkým prípustnosť dovolania, pričom dospel k záveru, že je len čiastočne prípustné.

Z o d ô v o d n e n i a :

Z porovnania výrokových častí rozsudkov súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu a z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu je zjavné, že napriek použitej formulácii o zmene rozsudku súdu prvého stupňa, je rozsudok odvolacieho súdu v skutočnosti zmeňujúcim len v časti výroku vo veci samej nad sumu 25 815,50 Sk priznanú každému zo žalobcov. Do sumy 25 815,50 Sk je

totiž obsahovo zhodný s rozsudkom súdu prvého stupňa, a teda v tejto časti je rozsudkom potvrdzujúcim. Prípustnosť dovolania účastníka proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu upravujú ustanovenia § 237 a 238 ods. 2 a ods. 3 písm. a) a b) O. s. p. v znení do 31. augusta 2005. So zreteľom na skutočnosť, že rozhodnutiu odvolacieho súdu nepredchádzalo rozhodnutie odvolacieho súdu obsahujúce právny názor v tejto veci, prípustnosť dovolania žalovanej podľa § 238 ods. 2 O. s. p. proti rozsudku odvolacieho súdu v jeho potvrdzujúcej časti neprichádzala do úvahy. Keďže vo výroku napadnutého rozsudku odvolací súd nevyslovil prípustnosť dovolania a tiež v potvrdzujúcej časti nepotvrdil taký rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým bolo (v dôsledku viazanosti právnym názorom súdu, ktorý prvšie rozhodnutie zrušil) rozhodnuté inak, než v jeho prvšom rozsudku, dovolanie nie je prípustné ani podľa ustanovenia § 238 ods. 3 písm. a) a b) O. s. p. Odvolacím súdom bol v potvrdzujúcej časti potvrdený v poradí prvý rozsudok súdu prvého stupňa. Najvyšší súd z úradnej povinnosti skúmal aj existenciu vád konania taxatívne vymedzených v ustanovení § 237 O. s. p., pričom nezistil existenciu žiadnej podmienky prípustnosti dovolania uvedenej v tomto zákonom ustanovení. Dovolanie žalovanej proti rozsudku odvolacieho súdu v časti výroku vo veci samej do sumy 25 815,50 Sk, priznanej každému zo žalobcov, preto ako neprípustné odmietol.

Vzhľadom na prípustnosť dovolania len proti skutočne zmeňujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu, t. j. len proti výroku v časti vo veci samej nad sumu 25 815,50 Sk, priznanú každému zo žalobcov, preskúmal rozsudok odvolacieho súdu len v tejto časti. Pretože z úradnej povinnosti nezistil existenciu žiadnej z vád taxatívne vymedzených v ustanovení § 237 O. s. p. a ani iných vád, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, zaoberal sa správnosťou napadnutého rozsudku v zmeňujúcom výroku z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu, t. j. či rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na správnom právnom posúdení veci. Nesprávnym právnym posúdením veci treba rozumieť nesprávnu aplikáciu hmotného práva alebo jeho nesprávny výklad, ktorý má za následok nesprávne rozhodnutie.

Po prejednaní veci dospel k záveru, že zo skutkového stavu, zisteného súdom prvého stupňa a prevzatého odvolacím súdom, je zrejmá opodstatnenosť uplatneného nároku na zaplatenie úrokov z omeškania v celom rozsahu.

Za správny treba považovať právny záver odvolacieho súdu, podľa ktorého žalobcom vznikol nárok na zaplatenie úrokov z omeškania v nezmenenej výške po celé žalované obdobie. V zmysle § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. sa totiž výška úrokov z omeškania stanovuje v závislosti od diskontnej

sadzby (od 1. januára 2003 od základnej úrokovej sadzby) určenej Národnou bankou Slovenska k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu. To znamená, že po celú ďalšiu dobu omeškania zostáva nemenná. Uvedené ustanovenie neumožňuje meniť výšku úrokov v súvislosti so zmenami v určení výšky diskontnej sadzby. Odvolací súd správne určil aj výšku úrokov ako dvojnásobok diskontnej sadzby určenej Národnou bankou Slovenska k prvému dňu omeškania (8,8 %), t. j. 17,6 %. Dovolací súd sa stotožňuje aj s vyčíslením úrokov z omeškania v dôvodoch rozsudku odvolacieho súdu a v podrobnostiach na ne poukazuje.

So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovanej proti rozsudku odvolacieho súdu v jeho zmeňujúcej časti zamietol (§ 243b ods. 1 veta pred bodkočiarkou O. s. p.) ako nedôvodné.

Úspešným žalobcom nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, pretože im v súvislosti s ním žiadne nevznikli.

36.

ROZHODNUTIE

Právo na náhradu trov exekúcie podľa § 200 ods. 1 Exekučného poriadku nemôže vzniknúť povinnému; takéto právo nemožno vyvodiť ani z § 203 ods. 1 Exekučného poriadku, lebo toto ustanovenie rieši len vzťah vzniknutý medzi exekútorom a oprávneným.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. júna 2005, sp. zn. 5 M Cdo 12/2004)

Okresný súd Lučenec rozsudkom z 18. júna 2003, č. k. 9C 50/03-65, uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 14 280,- Sk s 13 %-ným ročným úrokom z omeškania od 28. marca 2003 do zaplatenia, všetko do troch dní a vo zvyšku (v časti požiadavky na úroky z omeškania sadzbou presahujúcou prísudok za obdobie už od 12. júla 2002) žalobu zamietol. Žalovanému uložil tiež povinnosť, zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v celkovej sume 5 082,- Sk na bližšie neoznačený účet advokátky do 3 dní. V odôvodnení rozhodnutia vo veci samej vyslovil názor, podľa ktorého žalobcovi vzniklo podľa § 451 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka právo (a žalovanému zodpovedajúca povinnosť) na vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške preplatku na odmene súdneho exekútora, pričom k preplatku došlo nesprávnym vyčíslením odmeny exekútorom, preplatok v skutočnosti predstavoval (pri zaplatení žalobcom celkom sumy 19 390,- Sk a pri práve exekútora len na 3 006,40 Sk) až 14 907,60 Sk, súd bol viazaný žalobou (požadujúcou na tzv. istine nižšiu sumu) a žalovaný sa do omeškania dostal až deň po prevzatí žaloby (ktorú bolo treba považovať za kvalifikovanú výzvu na plnenie), keď inak odchylný prvý deň omeškania bol rozhodujúcim i pre nižšiu sadzbu úrokov z omeškania.

Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 15. októbra 2003, sp. zn. 17 Co 253/03, rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým bolo žalobe vyhovené a v časti trov konania potvrdil a sám uložil žalovanému povinnosť, zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v sume 3 741,- Sk k rukám advokátky. Odvolací súd si v odôvodnení svojho rozsudku osvojil skutkové i právne závery okresného súdu predovšetkým v časti názoru o práve exekútora len na nižšiu odmenu (vzhľadom na dôvod zastavenia exekúcie spočívajúci v návrhu oprávneného na taký postup a nie v upustení exekútora od vykonania exekúcie).

Proti označeným rozsudkom okresného i krajského súdu podal na podnet žalovaného mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky a navrhol oba rozsudky zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu Lučenec na ďalšie konanie. Namietal, že napadnuté rozhodnutia, aj im predchádzajúce konanie, sú postihnuté nedostatkom podmienky konania v podobe prekážky veci právoplatne rozsúdenej [§ 237 písm. d) a § 159 ods. 3 O. s. p.], pretože o trovách exekúcie rozhodol Okresný súd Lučenec (ako súd exekučný) už uznesením z 11. septembra 2002, č. k. Er 918/02-15, a takéto skoršie rozhodnutie (napriek spochybneniu jeho správnosti samým dovolateľom) bráni lo prejednaniu a rozhodnutiu veci v inom konaní.

Žalobca navrhol mimoriadne dovolanie zamietnuť, pretože nebola splnená žiadna z oboch podmienok pre podanie mimoriadneho dovolania (1. porušenie zákona právoplatným rozhodnutím súdu, ani 2. požiadavka na ochranu práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu), rozhodnutie exekučného súdu o nepriznaní náhrady trov exekúcie povinnému nebolo (napriek zrejmej nesprávnosti takého rozhodnutia) rozhodnutím o výške odmeny exekútora, a preto nezakladá prekážku veci právoplatne rozsúdenej (a to tým skôr, keď záväzným je vždy len výrok uznesenia) a napokon zrušenie rozsudkov napadnutých mimoriadnym dovolaním by bolo len poskytnutím ochrany exekútorovi (ktorý aj podľa názoru dovolateľa konal nezákonne).

Žalovaný sa k mimoriadnemu dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení včasnosti mimoriadneho dovolania (§ 243g O. s. p.) preskúmal dovolaním napadnuté rozsudky súdu prvého stupňa i odvolacieho súdu a tiež konanie takým rozhodnutiam predchádzajúce a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie nie je dôvodné.

Z o d ô v o d n e n i a :

Podľa § 159 ods. 2 O. s. p. výrok právoplatného rozsudku je záväzný pre účastníkov a pre všetky orgány; ak je ním rozhodnuté o osobnom stave, je záväzný pre každého. Podľa odseku 3 tohto ustanovenia len čo sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednávať znova.

Podľa § 167 ods. 2 O. s. p. ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.

Podľa § 254 ods. 3 O. s. p. na exekučné konanie podľa osobitného predpisu (ktorým sa podľa poznámky č. 34h k citovanému ustanoveniu rozumie

zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej len „Exekučný poriadok“) sa použijú ustanovenia predchádzajúcich častí, ak tento osobitný predpis neustanovuje inak. Rozhoduje sa však vždy uznesením.

Podľa § 200 ods. 1 Exekučného poriadku trovami exekúcie sú odmena exekútora, náhrada hotových výdavkov a náhrada za stratu času pri vykonaní exekúcie (§ 196) a oprávnený a exekútor majú nárok na náhradu trov potrebných na účelné vymáhanie nároku. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia trovy exekúcie vymôže exekútor niektorým zo spôsobov určených na vymożenie peňažnej pohľadávky vydaním príkazu na úhradu trov exekúcie.

Podľa § 201 ods. 1 Exekučného poriadku predbežné trovy exekúcie určuje exekútor podľa osobitného právneho predpisu v upovedomení o začatí exekúcie. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia účastník konania môže vzniesť u exekútora do troch dní od doručenia upovedomenia o začatí exekúcie námietky proti trovám exekúcie; o námietkach rozhoduje súd (§ 45) a proti rozhodnutiu súdu o námietkach proti trovám exekúcie nie je prípustné odvolanie. Napokon podľa § 200 ods. 3 Exekučného poriadku rozhodnutie súdu o námietkach sa doručí oprávnenému, povinnému a exekútorovi.

Podľa § 202 ods. 1 Exekučného poriadku ak počas vykonávania exekúcie vzniknú ďalšie trovy exekúcie, upovedomí o nich exekútor oprávneného a povinného a podľa ďalších odsekov rovnakého ustanovenia následný postup v takomto prípade je totožný s postupom upraveným v ustanovení § 201 Exekučného poriadku, resp. aj v ustanovení § 200 ods. 2 Exekučného poriadku.

Napokon podľa § 203 ods. 1 Exekučného poriadku ak dôjde k zastaveniu exekúcie zavinením oprávneného, súd mu môže uložiť nahradenie nevyhnutných trov exekúcie a podľa odseku 2 ak sa exekúcia zastaví z dôvodu, že majetok povinného nestačí ani na úhradu trov exekúcie, znáša ich oprávnený.

Z ustanovení citovaných dovolacím súdom tak mimo akúkoľvek pochybnosť vyplýva, že proces rozhodovania o trovách exekúcie podľa Exekučného poriadku vykazuje zásadné odchýlky od procesu rozhodovania o trovách konania podľa O. s. p., (resp. o trovách už nariadeného alebo zastavovaného výkonu rozhodnutia podľa šiestej časti takého zákona) a použitie ustanovení O. s. p. o trovách konania i v exekučnom konaní podľa Exekučného poriadku zásadne neprichádza do úvahy. Kým totiž rozhodovanie podľa O. s. p. je vždy autoritatívnym rozhodovaním súdu o trovách konania účast-

níkov ako o celku (teda nielen o výške trov, ale aj o povinnosti jedného z účastníkov zaplatiť príslušnú náhradu trov inému účastníkovi, či dokonca aj o nedostatku práva účastníkov alebo len niektorého z nich na náhradu), úprava v Exekučnom poriadku predpokladá rozhodovanie súdu len o trovách exekúcie v prípade jej zastavenia (podľa § 203 Exekučného poriadku) a tiež prípadné rozhodovanie o námietkach oprávneného alebo povinného proti určaniu výšky predbežných alebo ďalších trov exekúcie súdnym exekútorom (podľa § 201 ods. 2 alebo § 202 ods. 2 Exekučného poriadku), pričom rozhodovanie o ostatných otázkach (určenie výšky trov a ich vymożenie v prípade nedostatku námietok alebo po rozhodnutí o prípadných námietkach) zveruje súdnemu exekútorovi (ako štátom určenej a splnomocnenej osobe na vykonávanie núteného výkonu súdnych a iných rozhodnutí, tu porovnaj i § 2 Exekučného poriadku). Exekučný poriadok pritom vôbec nepočíta s možnosťou náhrady tých trov, ktoré pri výkone exekúcie vznikli povinnému (podľa § 200 ods. 1 druhej vety Exekučného poriadku a contrario), a teda ani s možnosťou uloženia povinnosti na náhradu takýchto trov ktorémukoľvek z ostatných účastníkov exekučného konania (ktorými sú podľa § 37 ods. 1 Exekučného poriadku oprávnený a súdny exekútor). Na odvrátenie stavu spočívajúceho vo vyčíslení exekútorom vyšších než nárokovateľných trov exekúcie (či dokonca trov nemajúcich vôbec oporu v práve) a tiež v hrozbe vymożenia takýchto trov totiž slúži iný mechanizmus rozhodovania, pri ktorom na námietku ktoréhokoľvek z účastníkov exekučného konania (zjavne s výnimkou samotného exekútora určujúceho trovy) je povinný správny vyčíslenia trov exekúcie preskúmať exekučný súd (ktorý tak môže riziku vymożenia trov od povinného v nesprávnej výške predísť). Možnosť rozhodovania o náhrade trov exekúcie vzniknutých povinnému nemožno potom dôvodiť ani z úpravy v ustanovení § 203 Exekučného poriadku, pretože taká úprava dopadá len na vzájomný vzťah oprávneného a súdneho exekútora, jej cieľom je zabezpečiť právo exekútora na náhradu nevyhnutných trov exekúcie i v tých prípadoch, v ktorých možnosť uspokojenia sa na povinnom bola zmarená a práve v takýchto prípadoch musí jedna z osôb s nárokom na náhradu trov potrebných na účelné vymáhanie nároku (oprávnený) ustúpiť druhej (súdnemu exekútorovi) a sama splniť povinnosť inak vyžadovateľnú od povinného.

I keď potom bolo treba prisvedčiť argumentácii dovolateľa, podľa ktorej sa Okresný súd Lučenec (ako exekučný súd) v konaní vedenom na tomto súde pod sp. zn. Er 918/02 zásadami uvedenými zhora neriadil (a nesprávne preto rozhodol o nepriznaní náhrady trov exekúcie povinnému), takýto vadný postup nemal v prejednávanej veci za následok vznik prekážky konania tvrdenej mimoriadnym dovolaním.

Ako už totiž bolo uvedené, Exekučný poriadok neposkytuje žiaden priestor pre rozhodnutie, ktorým by bola súdnemu exekútorovi uložená povinnosť na náhradu trov vzniknutých v exekučnom konaní povinnému (alebo ktorým by bola otázka trov exekúcie vo vzájomnom vzťahu povinného a exekútora vyriešená inak, teda napr. i nepriznaním náhrady trov exekúcie) a i prípadné rozhodnutie takejto zásade odporujúce by muselo stav rozhodnutia určitej otázky práve medzi povinným a exekútorom výslovne vyjadriť (už len z dôvodu, že účastníkom exekučného konania je okrem povinného a exekútora i oprávnený). Práve z tohto uhla pohľadu bolo treba nazerať i na otázku podmienok konania a z obsahu spisu v prejednávanej veci (i k nemu pripojených spisov) potom vyplývalo, že o prípad prekážky konania v podobe veci už právoplatne rozsúdenej v prejednávanej veci nešlo.

Uznesenie Okresného súdu Lučenec z 11. septembra 2002 (ako rozhodnutie majúce zakladať tvrdenú prekážku konania) totiž vo výroku (ktorým sú primárne viazaní účastníci i štátne orgány podľa § 159 ods. 2 O. s. p. v spojení s § 167 ods. 2 rovnakého zákona) neobsahovalo uvedenie, že sa povinnému nepriznáva náhrada trov exekúcie voči súdnemu exekútorovi. Oporu pre záver z mimoriadneho dovolania (podľa ktorého uvedeným rozhodnutím došlo k vyriešeniu otázky trov exekúcie práve medzi takými osobami) nebolo možné nájsť ani v úvodnej časti (záhlaví) uznesenia exekučného súdu (pretože to napriek stavu rozhodovania výlučne o trovách exekúcie neobsahovalo i uvedenie povereného súdneho exekútora ako jedného z účastníkov konania) a napokon ani v odôvodnení (v ktorom okrem zjavne nenáležitého odvolania sa na ustanovenie § 203 ods. 1 Exekučného poriadku z dôvodov uvedených už skôr bola i výslovná zmienka o tom, že o trovách súdneho exekútora rozhodnuté nebolo). Za opísanej situácie tak bolo možné prijať len ten záver, podľa ktorého uznesenie Okresného súdu Lučenec z 11. septembra 2002, č. k. Er 918/02-15, vyriešilo (čo aj za cenu vybočenia z oprávnení ustanovených zákonom) len vzťah oprávneného a povinného a prekážku pre vyriešenie spornej otázky medzi iným okruhom osôb (medzi povinným a súdnym exekútorom) nemohlo založiť. Uvedené inak musí platiť tým skôr, ak sám dovolateľ poukázal na nesprávne opretie rozhodnutia exekučného súdu o úpravu v O. s. p., pretože v takom prípade by súdneho exekútora za účastníka konania nebolo možné považovať vôbec (lebo s ním ako s účastníkom, a aj to len v obmedzenom rozsahu, uvažuje len Exekučný poriadok) a iné rozhodnutie než medzi oprávneným a povinným by takto bolo celkom vylúčené.

Najvyšší súd Slovenskej republiky riadiaci sa už uvedenými úvahami preto dospel k záveru, že mimoriadnym dovolaním napadnuté rozsudky Okresného súdu Lučenec i Krajského súdu v Banskej Bystrici, rovnako ako ko-

nanie im predchádzajúce netrpia vadou tvrdenou dovolateľom, a preto ich treba považovať za vecne správne (keď samozrejme inou otázkou bola správnosť skoršieho rozhodnutia exekučného súdu, avšak tú generálny prokurátor Slovenskej republiky predmetom dovolacieho konania v prejednávanej veci neurobil). Pretože iné vady mimoriadnym dovolaním vytýkané neboli a dovolací súd nezistil ani žiadnu z väd uvedených v § 237 O. s. p., namieste bolo zamietnutie mimoriadneho dovolania podľa § 243b ods. 1 (časti vety pred bodkočiarkou) a § 243i ods. 2 O. s. p.

Pre zamietnutie mimoriadneho dovolania vznikla povinnosť nahradiť trovy konania o mimoriadnom dovolaní podľa § 148a ods. 2 O. s. p. žalovanému (ktorý podal podnet na podanie mimoriadneho dovolania). Žalobcovi v tomto konaní vznikli trovy, avšak len za právne služby advokátky (v súvislosti s podaním vyjadrenia k mimoriadnemu dovolaniu) a tie advokátka podľa § 151 ods. 1 vety druhej O. s. p. nevyčíslila, hoci tak bola povinná (v prípade požiadavky na náhradu) urobiť pred vyhlásením rozhodnutia. Najvyšší súd preto o trovách dovolacieho konania rozhodol tak, že žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznal.

37.

ROZHODNUTIE

Pri uplatnení záväzkov z bezdôvodného obohatenia vzniknutého plnením z neplatného právneho úkonu (nájomnej zmluvy) sa užívateľ (nájomca) pri zmene vlastníctva môže voči prvšiemu vlastníkovi zbaviť svojho záväzku, ak mu zmena vlastníctva k predmetu nájmu bola oznámená pôvodným vlastníkom alebo až keď mu ju nový vlastník preukázal.

Pri posudzovaní takéhoto nároku možno analogicky použiť ustanovenie § 680 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 15. decembra 2005, sp. zn. 4 Cdo 237/2005)

Žalobou podanou na Okresnom súde Nové Zámky 3. decembra 2001 sa žalobkyňa domáhala voči žalovanej zaplata sumy 309 000,- Sk s príslušenstvom predstavujúcej bezdôvodné obohatenie, ktoré mala žalovaná získať v čase od 19. októbra 2000 do 31. mája 2001 užívaním nebytových priestorov nachádzajúcich sa v nehnuteľnosti zapísanej v katastri nehnuteľností pre kat. úz. N. Z. na liste vlastníctva č. 5529 ako stavba súp. č. 996 na pozemku parc. č. 343. V žalobe uviedla, že uznesením Okresného súdu Nové Zámky z 9. apríla 2001, č. k. Er 906/98-81, ktoré nadobudlo právoplatnosť 10. mája 2001, bol schválený príklep udelený jej súdnym exekútorom na dražbe označenej nehnuteľnosti dňa 19. októbra 1999, čím sa stala jej vlastníčkou ku dňu udelenia príklepu. Pretože žalovaná užívala nebytové priestory na základe neplatnej nájomnej zmluvy uzavretej s predchádzajúcimi vlastníkmi (neplatnej pre nedostatok predchádzajúceho súhlasu obce, hoci išlo o nebytové priestory určené na účely obchodu), vzniklo jej ich užívaním bezdôvodné obohatenie.

Po postúpení veci z dôvodu miestnej príslušnosti Okresnému súde Komárno tento súd pôvodne rozsudkom z 27. februára 2003, č. k. 13 C 89/02-91, žalobu zamietol s odôvodnením, že žalovaná sa bezdôvodne neobohatila, pretože za užívanie nebytových priestorov platila úhradu ich vlastníkovi a žalobkyňa preukázala svoje vlastnícke právo až právoplatnosťou rozhodnutia o schválení príklepu. Krajský súd v Nitre uznesením z 21. októbra 2003, sp. zn. 25 Co 17/2003, uvedený rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pričom vyslovil názor, že pokiaľ ža-

lovaná od 19. októbra 1999 (ku ktorému dňu sa žalobkyňa stala vlastníčkou vydraženej nehnuteľnosti) užívala nebytové priestory, robila tak bez právneho dôvodu a ich užívaním bez platenia „nájomného“ vlastníkovi, resp. oprávnenému držiteľovi došlo u nej k bezdôvodnému obohateniu. Poukázal tiež na to, že nič na tom nemení ani existencia ustanovenia § 680 ods. 2 Občianskeho zákonníka, lebo jeho aplikácia by prichádzala do úvahy, len ak by tu existoval platný nájom, zatiaľ čo v predmetnej veci zmluva o nájme nebytových priestorov z 21. mája 1996 je neplatná pre nedostatok predchádzajúceho súhlasu obce s jej uzavretím.

Okresný súd Komárno vychádzajúc z právneho názoru odvolacieho súdu v poradí druhým rozsudkom zo 6. februára 2004, č. k. 13 C 89/02-129, rozhodol vo veci tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 229 000,- Sk so 17,6 %-nými úrokmi z omeškania z jednotlivých súm špecifikovaných vo výroku rozsudku do pätnástich dní od jeho právoplatnosti. Zároveň rozhodol o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyni náhradu trov konania a žalobu v časti úrokov z omeškania vo zvyšku zamietol. Osobitným uznesením z 22. októbra 2004, č. k. 13 C 89/02-150, konanie v časti o zaplatenie sumy 80 000,- Sk predstavujúcej bezdôvodné obohatenie, ktoré mala žalovaná získať užívaním nebytových priestorov za čas od 1. januára 2001 do 31. mája 2001, zastavil pre späťvzatie žaloby v tomto rozsahu.

Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací, na odvolanie žalovanej rozsudkom zo 17. februára 2005, sp. zn. 25 Co 19/2004, rozsudok súdu prvého stupňa vo vyhovujúcom výroku vo veci samej, s výnimkou úrokov z omeškania, zmenil tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 207 254,- Sk do troch dní a vo zvyšku žalobu zamietol. V časti týkajúcej sa priznaných úrokov z omeškania a náhrady trov konania rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Uplatnený nárok považoval za opodstatnený do sumy 207 254,- Sk poukazujúc na svoj už skôr vyslovený právny názor o vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalovanej užívaním nebytových priestorov bez právneho dôvodu v čase od 3. decembra 1999 do 31. decembra 2000 a o nemožnosti aplikácie ustanovenia § 680 ods. 2 Občianskeho zákonníka na daný prípad. Zamietnutie žaloby v časti nad priznanú sumu odôvodnil premlčaním nároku za obdobie od 19. októbra 1999 do 2. decembra 1999 v dôsledku uplynutia subjektívnej dvojročnej premlčacej doby.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podala dovolanie žalovaná. Žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom. Poukazovala predovšetkým na to, že za užívané nebytové

priestory riadne platila pôvodnému vlastníkovi L. K., a že žalobkyňa, ani pôvodný vlastník jej neoznámili, ani nepreukázali zmenu vlastníctva prenajatej nehnuteľnosti.

Najvyšší súd, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie bolo podané včas účastníčkou konania a že vo vyhovujúcom výroku vo veci samej (formálne označenom ako zmeňujúcom, v skutočnosti však potvrdzujúcom) je prípustné [§ 238 ods. 3 písm. b) O. s. p. v znení do 31. augusta 2005], preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v tejto časti a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je dôvodné.

Z o d ô v o d n e n i a :

Bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov (§ 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Ak je zmluva neplatná alebo ak bola zrušená, je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal (§ 457 Občianskeho zákonníka).

Ak dôjde k zmene vlastníctva k prenajatej veci, vstupuje nadobúdateľ do právneho postavenia prenajímateľa a nájomca je oprávnený zbaviť sa svojich záväzkov voči prvšiemu vlastníkovi, len čo mu bola zmena oznámená alebo nadobúdateľom preukázaná (§ 680 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Občianskoprávne vzťahy, pokiaľ nie sú osobitne upravené ani týmto ani iným zákonom, sa spravujú ustanoveniami tohto zákona, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj účelom im najbližšie (§ 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Citované ustanovenie § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka upravuje niektoré osobitné skutkové podstaty vzniku bezdôvodného obohatenia a to:

- a) plnenie bez právneho dôvodu, resp. plnenie z právneho dôvodu, ktorý odpadol,
- b) plnenie z neplatného právneho úkonu a
- c) majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

O plnenie bez právneho dôvodu ide tam, kde právny dôvod od samého začiatku neexistoval, ale aj vtedy, ak dodatočne odpadol. Neexistencia právneho dôvodu od začiatku znamená, že vôbec nenastala právna skutočnosť, ktorá by mala za následok vznik právneho vzťahu, obsahom ktorého by bola

povinnosť a zároveň právo na poskytnuté plnenie. V prípade plnenia z neplatného právneho úkonu, právna skutočnosť, ktorou je v tomto prípade právny úkon, síce nastala, ale právny úkon je postihnutý neplatnosťou (je vadný). To znamená, že právny úkon nemal za následok vznik práva ani povinnosti na poskytnuté plnenie. Pri posudzovaní vzniku nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia treba uvedené skutkové podstaty dôsledne rozlišovať. V prípade vzniku bezdôvodného obohatenia z neplatnej zmluvy Občiansky zákonník v citovanom ustanovení § 457 totiž upravuje jeho dôsledky tak, že stanovuje vzájomnú povinnosť účastníkov zmluvy vrátiť si poskytnuté plnenia.

V prejednávanej veci odvolací súd dôsledne nerozlišoval medzi vznikom bezdôvodného obohatenia plnením bez právneho dôvodu a plnením z neplatného právneho úkonu. V dôsledku toho sa bližšie nezaoberal možnosťou aplikácie ustanovenia § 457 Občianskeho zákonníka v prípade neplatnej nájomnej zmluvy, ak na strane prenajímateľa vystupoval vlastník neplatne prenajatej veci a ak následne došlo k zmene vlastníctva, prípadne k zmene oprávnenej držby. Pre správne právne posúdenie veci bol však rozhodujúci právny názor odvolacieho súdu o možnosti, či nemožnosti použitia citovaného ustanovenia § 680 ods. 2 Občianskeho zákonníka v takomto prípade. I keď odvolací súd správne poukázal na to, že uvedené ustanovenie sa týka len prípadov existujúceho nájmu (nájomného vzťahu), s jeho právnym záverom o nemožnosti aplikácie tohto ustanovenia na daný prípad nemožno súhlasiť. Vzhľadom na to, že žiadne ustanovenie Občianskeho zákonníka ani iného právneho predpisu neupravuje dôsledky zmeny vlastníctva k veci prenechanej do užívania na základe neplatnej nájomnej zmluvy, treba ich podľa názoru dovolacieho súdu posudzovať analogicky podľa ustanovenia § 680 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Analogické použitie tohto ustanovenia, upravujúceho dôsledky rovnakej situácie v prípadoch existujúceho nájmu, umožňuje citované ustanovenie § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Právnou skutočnosťou, z ktorej vznikajú záväzky, je aj bezdôvodné obohatenie. Z analogického použitia § 680 ods. 2 Občianskeho zákonníka možno vyvodiť, že aj záväzkov z bezdôvodného obohatenia, ktoré vzniká užívaním veci vlastníka z neplatnej nájomnej zmluvy, sa užívateľ pri následnej zmene vlastníctva môže zbaviť voči prvšiemu vlastníkovi, až keď mu zmena vlastníctva bola oznámená pôvodným alebo až keď mu ju nový vlastník preukázal. Rovnaké dôsledky možno uplatniť aj pri zmene oprávnenej držby veci napríklad v súvislosti s jej vydražením v rámci súdnej exekúcie. Prakticky to potom znamená, že až do oznámenia alebo preukázania zmeny vlastníctva, resp. oprávnenej držby, je užívateľ oprávnený plniť svoj záväzok z bezdôvodného obohatenia voči prvšiemu vlastníkovi ako účastníkovi neplatnej

nájomnej zmluvy a v rozsahu takto poskytnutého plnenia jeho záväzkov zaniká.

Pretože odvolací súd vychádzajúc z iného právneho názoru nepovažoval za právne významnú okolnosť, kedy bola žalovanej zmena vlastníctva, resp. oprávnenej držby, oznámená alebo preukázaná, posúdením uplatneného nároku s prihliadnutím na túto okolnosť sa nezaoberal. Dovolací súd preto rozsudok odvolacieho súdu vo vyhovujúcom výroku vo veci samej zrušil a vec mu v tejto časti vrátil na ďalšie konanie.

Pretože žalovaná podala dovolanie proti celému rozsudku odvolacieho súdu, dovolací súd jej dovolanie v časti smerujúcej proti zmeňujúcemu zamietajúcemu výroku vo veci samej odmietol pre subjektívnu neprípustnosť (žalovaná bola v tejto časti v odvolacom konaní úspešná). Rovnako odmietol jej dovolanie v časti smerujúcej proti zrušujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu majúcemu povahu uznesenia, a to pre jeho neprípustnosť v zmysle § 239 O. s. p. a aj podľa § 237 O. s. p. pre neexistenciu väd konania vyplývajúcich z tohto ustanovenia.

38.

ROZHODNUTIE

Zmluva o predaji podniku zakladá záväzkový vzťah súkromnoprávnej povahy, ktorého subjekty (predávajúci a kupujúci) majú rovnoprávne postavenie. Na jej základe prechádzajú záväzky vzniknuté len zo záväzkových vzťahov bez ohľadu na to, či majú alebo nemajú obchodnú povahu; neprechádzajú však záväzky verejnoprávnej povahy, ako je platenie daní či poistného.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. júna 2005, sp. zn. 2 M Cdo 11/2004)

Okresný súd Nitra vydal dňa 22. apríla 2002 poverenie na vykonanie exekúcie na základe vykonateľného výkazu nedoplatkov č. 1/1999, vydaným dňa 4. januára 1999 oprávnenou, na vymoženie 379 538,- Sk s prísł. od povinného v prospech oprávnenej. Súdny exekútor na to vydal a povinnému doručil upovedomenie o začatí exekúcie dňa 22. júla 2002.

Povinný dňa 2. augusta 2002 podal proti upovedomeniu o začatí exekúcie námietky, ktorých predmetom mali byť skutočnosti, smerujúce k zastaveniu exekúcie, lebo podľa neho po vzniku exekučného titulu bola exekučná pohľadávka v rámci predaja podniku dňa 15. novembra 2000 prevzatá tretím subjektom – kupujúcim PSB, a. s. so sídlom v Bratislave.

Okresný súd Nitra uznesením zo 17. februára 2003 námietkam povinného nevyhovel, lebo ich neuznal za opodstatnené.

Proti tomuto uzneseniu na podnet povinného podal mimoriadne dovolanie generálny prokurátor, ktorý jeho prípustnosť a dôvodnosť vyvodzoval z ustanovenia § 243e ods. 1 a § 243f ods. 1 písm. c) O. s. p., a to pre nesprávne právne posúdenie veci. Namietal, že okresný súd nesprávne zhodnotil zmenu v osobe povinného subjektu, ku ktorej došlo singulárnou sukcesiou po predaji podniku v zmysle ustanovenia § 476 a nasl. Obchodného zákonníka, čo malo viesť súd k „zastaveniu konania pre neodstrániteľný nedostatok podmienky konania v zmysle ustanovenia § 104 ods. 1 O. s. p.“ a § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku a naostatok vytýkal aj nepreskúmateľnosť napadnutého uznesenia. Navrhol preto uznesenie okresného súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Oprávnený vo vyjadrení žiadal napadnuté uznesenie ako vecne správne potvrdiť; povinný sa k mimoriadnemu dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd, ako súd dovolací (§ 10 ods. 1 O. s. p.), zistil, že dovolanie bolo podané včas oprávnenou osobou a má aj ostatné zákonom požadované náležitosti (§ 243e a nasl. O. s. p.); po jeho preskúmaní však zistil, že nie je opodstatnené.

Z o d ō v o d n e n i a :

V danom prípade je dovolaciemu prieskumu otvorená otázka, či na základe zmluvy o predaji podniku podľa § 476 a nasl. Obchodného zákonníka, prechádzajú na jeho nadobúdateľa aj záväzky predávajúceho z nedoplatku poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie, vrátane peňalé voči Sociálnej poisťovni tak, ako to v podanom mimoriadnom dovolaní tvrdí generálny prokurátor.

Dovolací súd je podľa ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p. viazaný uplatneným dovolacím dôvodom, a to aj z hľadiska jeho obsahového vymedzenia v podanom dovolaní.

Nesprávnym právnym posúdením je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O chybnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, než ktorý mal použiť, alebo aplikoval síce správny právny predpis, ale nesprávne ho vyložil.

Pre ďalšie úvahy dovolacieho súdu je rozhodný výklad ustanovení § 476 a nasl. Obchodného zákonníka v znení účinnom k dátumu uzavretia zmluvy o predaji podniku, t. j. k 14. novembru 2000.

Podľa ustanovenia § 476 ods. 1 Obchodného zákonníka zmluvou o predaji podniku sa predávajúci zaväzuje previesť na kupujúceho vlastnícke právo k veciam, iné práva a iné majetkové hodnoty, ktoré slúžia prevádzkovaniu podniku, a kupujúci sa zaväzuje prevziať záväzky predávajúceho súvisiace s podnikom a zaplatiť kúpnu cenu.

Podľa ustanovenia § 477 Obchodného zákonníka na kupujúceho prechádzajú všetky práva a záväzky, na ktoré sa predaj vzťahuje (odsek 1). Prechod pohľadávok sa inak spravuje ustanoveniami o postúpení pohľadávok (odsek 2). Na prechod záväzku sa nevyžaduje súhlas veriteľa; predávajúci však ručí za splnenie prevedených záväzkov kupujúcim (odsek 3). Kupujúci je povinný bez zbytočného odkladu oznámiť veriteľom prevzatie záväzkov a predávajúci dlžníkom prechod pohľadávok na kupujúceho (odsek 4).

Podľa ustanovenia § 10 ods. 1 písm. b) zákona č. 274/1994 Z. z. o Sociálnej poisťovni v znení platnom v období, za ktoré oprávnená uplatňovala ná-

rok na úhradu poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie (§ 15 cit. zákona), pobočka vyberá a vymáha poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie, poplatok za nesplnenie oznamovacej povinnosti, penále a pokuty, a to voči platiteľovi poistného (§ 14 cit. zákona), ktorým bol povinný, ktoré platby tvoria príjmy Sociálnej poisťovne (§ 13 ods. 1 zákona) a s ktorými potom hospodári (§ 34 a nasl. cit. zákona).

Uvedená povinnosť platiť poistné je bez akýchkoľvek pochybností povinnosťou verejnoprávnou, lebo vzniká platiteľovi poistného len na základe skutočností stanovených zákonom č. 274/1994 Z. z. Tento zákon totiž kogentne upravuje, ktorý subjekt sa stáva a dokedy je nositeľom „poistných“ povinností, a okrem iného aj to, za akých okolností môže dôjsť k postúpeniu pohľadávky na poistnom (§ 33a) či jej odpísaniu (§ 33b) a aký je vzťah platiteľa poistného voči Sociálnej poisťovni, ktorá rozhoduje o jeho právach a povinnostiach.

Platiteľ poistného, ako subjekt verejnoprávneho vzťahu, nie je voči Sociálnej poisťovni v rovnoprávnom postavení; ich vzájomné vzťahy sa vyznačujú tým, že jeden účastník (Sociálna poisťovňa) je voči druhému (platiteľovi poistného) ako nositeľ verejnej zvrchovanej moci, a tým je aj silnejší subjekt, ktorý druhému subjektu môže jednostranne zakladať jeho práva a povinnosti. O právach a povinnostiach platiteľa poistného totiž autoritatívne rozhoduje – a v danom prípade aj rozhodoval (pozri vykonávané rozhodnutie) – Sociálna poisťovňa ako verejnoprávna inštitúcia (§ 2 ods. 1 zákona č. 274/1994 Z. z.).

Zmluva o predaji podniku je záväzkovým vzťahom súkromnoprávnej povahy, v ktorom majú obidva subjekty (predávajúci i kupujúci) rovnoprávne postavenie. Na jej základe prechádzajú záväzky vzniknuté len zo záväzkových vzťahov bez ohľadu na to, či majú alebo nemajú obchodnú povahu; neprechádzajú však záväzky verejnoprávnej povahy, ako je platenie daní či poistného a pod.

Z uvedeného vyplýva, že závery okresného súdu o nemožnosti prechodu záväzkov verejnoprávneho charakteru zmluvou o predaji podniku z povinného na tretiu osobu sú správne. Preto dovolací súd mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora ako nedôvodné zamietol podľa ustanovenia § 243b ods. 1 časť vety pred bodkočiarkou.

O náhrade trov dovolacieho konania bolo rozhodnuté podľa ustanovenia § 243b ods. 4, § 224 ods. 1 a § 151 ods. 1, vety prvej O. s. p., lebo dovolateľ s ohľadom na výsledok konania na náhradu svojich trov nemá právo a oprávnenej v dovolacom konaní žiadne trovy nevznikli (porov. § 142 ods. 1, veta prvá O. s. p.).

39.

ROZHODNUTIE

Ak zásielka, určená adresátovi do vlastných rúk, bola riadne doručená uložením na pošte, opakované doručovanie rozsudku je už nadbytočné a nemá význam na plynutie odvolacej lehoty.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. júna 2006, sp. zn. 4 So 33/2006)

Krajský súd v N. rozsudkom z 24. januára 2006 potvrdil rozhodnutie odporkyne z 25. augusta 2005, ktorým bola navrhovateľke zamietnutá žiadosť o invalidný dôchodok.

Rozsudok bol navrhovateľke doručovaný do vlastných rúk prostredníctvom pošty. Prvý pokus o doručenie s výzvou na opakované doručenie bol dňa 2. februára 2006 neúspešný a napriek výzve o opakovaní doručenia bolo opakované doručovanie 3. februára 2006 takisto neúspešné. Zásielka bola preto uložená na pošte 3. februára 2006 a krajskému súdu bola vrátená 23. februára 2006 s poznámkou „adresát zásielku neprevzal v úložnej dobe“.

Krajský súd po tomto dni rozsudok doručoval znovu, navrhovateľka ho prevzala 1. marca 2006 a napadla ho odvolaním, ktoré podala na poštovú prepravu 14. marca 2006.

Podľa § 103 O. s. p. kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania).

Odvolanie sa podáva do 15 dní od doručenia rozhodnutia na súde, proti rozhodnutiu ktorého smeruje (§ 204 ods. 1 O. s. p.).

Navrhovateľka bola správne poučená o možnosti a lehote na podanie odvolania.

Podľa § 47 ods. 2 O. s. p. ak nebol adresát písomnosti, ktorá sa má doručiť do vlastných rúk, zastihnutý, hoci sa v mieste doručenia zdržuje, doručovateľ ho vhodným spôsobom upovedomí, že mu zásielku príde doručiť znovu v deň a hodinu uvedenú v oznámení. Ak zostane i nový pokus o doručenie bezvýsledným, uloží doručovateľ písomnosť na pošte alebo na orgáne obce a adresáta o tom vhodným spôsobom upovedomí. Ak si adresát zásielku do troch dní od uloženia nevyzdvihne, považuje sa posledný deň tejto lehoty za deň doručenia, i keď sa adresát o uložení nedozvedel.

Z o d ť o d n e n i a :

Navrhovateľka listom, doručeným odvolaciemu súdu 29. mája 2005, oznámila, že 2. februára 2006 v dopoludňajších hodinách a dňa 3. februára 2006 navštívila MUDr. T., resp. MUDr. Š., inak sa zdržiavala v mieste svojho bydliska.

Z uvedeného podania vyplýva, že navrhovateľka sa okrem návštevy u lekárov zdržiavala v dňoch 2. a 3. februára 2006 v mieste svojho bydliska. V zmysle § 47 ods. 2 O. s. p. sa preto zásielka (rozsudok) považuje za doručенú tretím dňom od jej uloženia na pošte, aj keby sa adresát o uložení zásielky nedozvedel. Rozsudok sa teda považuje za doručенý v pondelok 6. februára 2006, ktorý bol riadnym pracovným dňom.

Pätnásťdňová lehota na podanie opravného prostriedku začala plynúť 7. februára 2006 (§ 57 ods. 2 druhá veta O. s. p.) a uplynula dňom 21. februára 2006 (utorok). Odvolanie podané na poštovú prepravu dňa 14. marca 2006 bolo preto podané oneskorene.

Opakované doručovanie rozsudku bolo už preto nadbytočné a nemá význam na plynutie odvolacej lehoty.

Podľa § 218 ods. 1 písm. a) O. s. p. odvolací súd odmietne odvolanie, ktoré bolo podané oneskorene.

Najvyšší súd, ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O: s. p.), preto odvolanie navrhovateľky ako oneskorené odmietol.

40.

ROZHODNUTIE

Žiadateľa o dávku, ktorému už vznikol nárok na starobný dôchodok z iného, osobitného systému dôchodkového poistenia, nemožno diskriminovať horším zaobchádzaním, ako s poistencami z vlastného všeobecného systému sociálneho poistenia. Práva, vyplývajúce zo splnenia vekovej podmienky a podmienky odpracovanej doby v zamestnaní, musia zostať zachované.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. mája 2006, sp. zn. 1 Sdo 20/2005)

Krajský súd v T. rozsudkom z 28. júna 2005 potvrdil rozhodnutie odporkyne z 22. septembra 2003, ktorým bola navrhovateľovi podľa § 21 ods. 3, § 173i ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. zákona o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“) zamietnutá žiadosť o starobný dôchodok. Zhodne s názorom odporkyne vyvodil, že navrhovateľ nespĺňa podmienky pre poberanie starobného dôchodku, lebo profesionálnu službu príslušníka ozbrojených zborov v čase od 1. marca 1970 do 31. januára 1994 mu nebolo možné zohľadniť, a to ani pre prípadné zníženie veku, potrebného pre nárok na starobný dôchodok. Podmienku potrebnej doby zamestnania odporkyňa neskúmala. Doba profesionálnej služby v ozbrojenom zbore od 1. marca 1970 do 31. januára 1994 zakladala nárok na výsluhový dôchodok navrhovateľa, a preto ju odporkyňa nehodnotila s poukazom na § 21 ods. 3 zákona o sociálnom zabezpečení ako dobu zamestnania, ani pre posúdenie splnenia vekovej podmienky. Skutkové zistenia odporkyne o nároku navrhovateľa na starobný dôchodok, aj jej právne závery, považoval za správne.

Na odvolanie navrhovateľa Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, rozsudkom z 28. júna 2005 rozsudok súdu prvého stupňa z 25. mája 2004 zmenil tak, že rozhodnutie odporkyne z 22. septembra 2003 zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Pri rozhodovaní vychádzal zo všeobecne platného zákazu retroaktivity. Zákaz retroaktivity nedovoľuje odňať práva, na ktoré už vznikol nárok.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala odporkyňa včas dovolanie. Namietala v ňom najmä, že právny názor, obsiahnutý v rozsudku odvolacieho súdu je nesprávny, lebo navrhovateľovi nárok na starobný dôchodok nevzni-

kol pre nesplnenie podmienky veku. Zotrvála na právnom názore, že jej postup nebol retroaktívny, lebo vychádzal z platného znenia § 173i zákona o sociálnom zabezpečení. Žiadala napadnutý rozsudok súdu druhého stupňa zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

Navrhovateľ považoval napadnutý rozsudok za vecne správny a žiadal podané dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2, § 250s ods. 2 O. s. p.), prejednal dovolanie bez pojednávania a dospel k záveru, že mu nemožno vyhovieť.

Z o d ô v o d n e n i a :

Podľa § 173i ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení ak policajt, profesionálny vojak a vojak prípravnej služby, ktorí vykonávali profesionálnu službu v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok alebo ktorým bol priznaný invalidný výsluhový dôchodok, požiadali v období od 1. júla 2002 do 30. júna 2003 Sociálnu poisťovňu o priznanie starobného dôchodku alebo o priznanie pomerného starobného dôchodku a konanie o priznaní týchto dávok nebolo pred 1. júlom 2003 právoplatne skončené, Sociálna poisťovňa rozhodne o nároku na starobný dôchodok alebo o nároku na pomerný starobný dôchodok podľa predpisov účinných po 30. júni 2003.

Podľa § 121 ods. 2 zákona č. 410/1991 Zb. o služobnom pomere príslušníkov policajného zboru Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov pri súbehu nároku na príspevok a na starobný, invalidný, čiastočný invalidný dôchodok alebo na dôchodok za výsluhu rokov podľa predpisov o sociálnom zabezpečení patrí oprávnenému podľa jeho voľby buď príspevok alebo dôchodok.

Zo spisov vyplýva, že navrhovateľovi bol rozhodnutím z Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže z 30. júna 2003 priznaný podľa § 132 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“) starobný dôchodok vo výške 6 292,- Sk, a to vrátane zvýšenia o 3,5 % podľa § 68 ods. 1 písm. a) zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov“) s účinnosťou od 8. marca 2003 s prihliadnutím na započítanú dobu služby v ozbrojených silách od 18. roku veku, vykonávanú v I. pracovnej kategórii, t. j. dobu od

1. marca 1970 do 31. januára 1994 ku dňu skončenia služobného pomeru (23 rokov).

Doba zamestnania za výkon profesionálnej služby, z ktorej 23 rokov vykonával navrhovateľ v I. pracovnej kategórii, bola navrhovateľovi v systéme sociálneho poistenia príslušníkov ozbrojených zborov zhodnotená a v dôsledku tejto skutočnosti navrhovateľ splnil podmienky nároku na starobný dôchodok, ktorý mu bol aj priznaný.

Od okamihu splnenia vekovej podmienky nároku na starobný dôchodok podľa osobitného zákona (podľa zákona o sociálnom zabezpečení) nemôže odporkyňa vyvodiť, že navrhovateľ nespĺnil vekovú podmienku nároku na starobný dôchodok. Aj keď sa tak stalo podľa iného právneho predpisu, ako je zákon o sociálnom poistení, navrhovateľ už raz podmienku nároku na starobný dôchodok splnil a odporkyňa nemôže tvrdiť opak, lebo rozhodnutie iného orgánu verejnej správy o splnení vekovej podmienky nároku na starobný dôchodok zo strany navrhovateľa je pre ňu záväzná. Ak navrhovateľovi vznikol nárok na starobný dôchodok z iného, osobitného systému dôchodkového poistenia, neznamená to, že by navrhovateľ mohol byť v inom systéme sociálneho poistenia diskriminovaný, a že by odporkyňa, ako orgán sociálneho poistenia (predtým zabezpečenia), mohla s navrhovateľom zaobchádzať horším spôsobom, ako s poistencami z vlastného systému a odňať mu právo na starobný dôchodok, ktoré mu už vzniklo. Po vzniku nároku na starobný dôchodok má navrhovateľ právo na rovnaké zaobchádzanie ako tí poistenci, ktorým je starobný dôchodok poskytovaný len z jedného systému sociálneho zabezpečenia, resp. poistenia. Nemožno akceptovať výklad odporkyne, ktorým sa diskriminuje poistenec iného systému sociálneho zabezpečenia tým, že pre výpočet dôchodku sa mu určité doba zamestnania nehodnotí vôbec. Výška dôchodku zamestnanca, ktorý pracoval v I. pracovnej kategórii ako zamestnanec s rovnakým počtom odpracovaných rokov v rovnakej pracovnej kategórii, ale vypláca sa mu dôchodok z iného dôchodkového systému, nemôže byť nižšia ako dôchodok, na ktorý by mal nárok vo všeobecnom systéme. Nemožno pritom prehliadať, že nárok na tú časť starobného dôchodku, na ktorú odvádzal odporkyňa poistné, mu už vznikol a jej priznanie a vyplatenie mu odporkyňa nemôže odmietať bez toho, aby nebola v rozpore so zákazom diskriminácie a so spätnou účinnosťou právneho predpisu, ktorý v skutočnosti znamená zvláštny druh vyvlastnenia majetkového práva bez náhrady, čo náš právny systém nedovoľuje.

V dôsledku skutočnosti, že služobný pomer navrhovateľa trval v rozsahu, zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok (23 rokov) a starobný dôchodok z I. pracovnej kategórie mu bol priznaný v období od 1. júla 2002 do

30. júna 2003, odporkyňa podľa § 21 ods. 3, § 173i ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení zamietla žiadosť navrhovateľa o starobný dôchodok, lebo zistila, že po vylúčení doby profesionálnej služby už navrhovateľ nárok na starobný dôchodok nespĺňa, keďže nedosiahol vek 60 rokov.

Uvedené rozhodnutie odporkyne malo za následok, že od 2. augusta 2003 navrhovateľovi v žiadnom zo systémov sociálneho zabezpečenia alebo poistenia nebola pre vznik nároku na dôchodok a jeho výšku zohľadnená celá doba zamestnania, okrem zohľadnenej doby profesionálnej služby v ozbrojených zboroch v rozsahu 23 rokov, ktorú odpracoval v zamestnaní I. pracovnej kategórie. Tvrdenie odporkyne aj v ďalších obdobných sporoch, vedených na tunajšom súde, že uvedená doba profesionálnej služby mu bola pri priznaní starobného dôchodku zohľadnená dva razy, nezodpovedá skutočnosti. Nárok na starobný dôchodok navrhovateľa vznikol za rovnakých podmienok ako mu vznikol do 1. augusta 2002, preto aj zvyšovanie dôchodku, na ktorý má navrhovateľ nárok, nemôže byť nižšie, ako to upravovala predchádzajúca právna úprava. Iné použitie právneho predpisu by bolo retroaktívne a diskriminujúce. Odmietnutie poskytnutia dôchodku navrhovateľovi za roky ďalšieho zamestnania by znamenalo, že jeho dôchodok by bol nižší ako dôchodok, ktorý navrhovateľovi patril po započítaní všetkých odpracovaných rokov v zamestnaní (vrátane rokov služby v ozbrojených zboroch) v ktoromkoľvek zo systémov sociálneho zabezpečenia alebo poistenia, a ktorý by mu bol vypočítaný vo všeobecnom systéme sociálneho zabezpečenia. Jeho dôchodok by bol tiež nižší ako priznaný starobný dôchodok, ktorý navrhovateľovi patrí v osobitnom systéme, a ktorý už v osobitnom systéme zvýšiť nemožno. Uvedený postup aj po účinnosti zákona č. 222/2003 Z. z. musí zabezpečiť navrhovateľovi toľko práv, ako mu patrilo pred jeho účinnosťou. Nemožno preto navrhovateľovi odňať právo na zvyšovanie dôchodku po vzniku nároku na starobný dôchodok, ak mu už raz zákon takéto právo priznal a ak ho poskytuje občanom za oveľa menej prísnych zákonných podmienok. Zmyslom ustanovenia § 21 ods. 1 a 3 a 173i ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení bolo zabrániť situácii, aby dôchodca mal nárok na tú istú dávku dôchodkového zabezpečenia dva razy z dvoch rôznych systémov sociálneho poistenia. Nemal však za cieľ jednu skupinu dôchodcov znevýhodniť na úkor inej, ak poistné podmienky, ktoré už boli splnené, boli náročnejšie a tvrdšie, ako sú podmienky dôchodcov vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia. Ako vyplynulo z horeuvedených skutočností, k takejto situácii nemôže dochádzať. Cieľom zákonodarcu pri schválení § 173i ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení nebolo znevýhodniť kategóriu dôchodcov, ktorí v minulosti už nadobudli nárok na dávku (v danom prípade vznikol príslušníkovi ozbrojeného zboru nárok na starobný dôchodok) tým, že im nebude

dávka poskytovaná po započítaní všetkých hodnotiteľných dôb len v dôsledku zmeny platiteľa dávky, teda v dôsledku zmeny právnej skutočnosti, spochívajúcej v zmene právnych predpisov. Zmyslom použitých ustanovení nemala byť diskriminácia príslušníkov ozbrojených zborov, ktorí vykonávali profesionálnu službu v rozsahu, zakladajúcom nárok na starobný dôchodok. Postup odporkyne pri aplikácii § 173i ods. 2 v spojení s § 21 ods. 1 a 3 zákona o sociálnom zabezpečení však bol vo vzťahu k navrhovateľovi diskriminačný, lebo mu spätne odoprel taký nárok na dávku, ktorý už v minulosti vznikol. Vzhľadom na skutočnosť, že Ústava Slovenskej republiky obsahuje absolútny zákaz diskriminácie, všetky orgány, vykonávajúce štátnu moc (teda aj odporkyňa, ktorej bolo zákonom zverené rozhodovanie o právach fyzických osôb vo veciach sociálneho zabezpečenia, resp. poistenia) sú povinné vykladať právne predpisy spôsobom, ktorý sa neprieči ústave. Zákaz diskriminácie preto pre odporkyňu platí priamo a odporkyňa nemôže pri uplatňovaní zákonov o sociálnom poistení (resp. zabezpečení) vykonávať zákony v rozpore s ústavou, a to ani s poukazom na presné znenie právneho predpisu, ktorý sa tomuto zakazu prieči.

Dovolací súd preto nezohľadnil námietku odporkyne, že odvolací súd pri svojom rozhodovaní nerešpektoval § 21 v spojení s § 173i zákona o sociálnom zabezpečení.

Odporkyňa bez riadneho posúdenia, či navrhovateľovi boli zohľadnené všetky doby zamestnania pre určenie dôchodku za výsluhu rokov, ktorý má charakter starobného dôchodku bez riadneho posúdenia, či jej postupom nedochádza k diskriminácii navrhovateľa, zamietla žiadosť na časť dávky dôchodkového zabezpečenia, na ktorú mu vznikol nárok vo všeobecnom systéme dôchodkového zabezpečenia. Svojím postupom znemožnila zachovanie jeho dôchodkových nárokov, lebo starobný dôchodok, ktorý mu bol priznaný, nemôže zohľadniť dobu zamestnania, vykonávanú po vzniku nároku na starobný dôchodok. V skutočnosti by bol jeho priznaný starobný dôchodok nižší, v porovnaní s ostatnými dôchodcami, ktorým pre nárok na starobný dôchodok boli zohľadnené všetky odpracované roky.

Navrhovateľ bol príslušníkom ozbrojeného zboru, vykonával profesionálnu službu v rozsahu zakladajúcom nárok na starobný dôchodok podľa zákona o sociálnom zabezpečení vojakov, a v období od 1. júla 2002 do 30. júna 2003 mu služobný úrad priznal starobný dôchodok z I. pracovnej kategórie. Hoci § 173i ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení ukladal odporkyňi nezohľadniť dobu služby v ozbrojených zboroch pre vznik nároku na dôchodok, nemohla odporkyňa pri posudzovaní nároku postupovať retroaktívne spôsobom, ktorým vylúčila, aby navrhovateľovi bola doba služby v ozbrojených

zboroch zhodnotená pre nárok na výšku starobného dôchodku, ak už nárok na starobný alebo invalidný dôchodok vznikol, hoci aj v inom systéme dôchodkového poistenia, lebo by došlo k zrušeniu základnej zásady právnej istoty a princíp, podľa ktorého vzniknuté nároky musia byť zachované.

Ustanovenie § 173i ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení mohlo byť preto použité len v prípade, keby policajt poberal starobný dôchodok z prostriedkov sociálneho poistenia. Nevzťahuje sa však na prípady, v ktorých sa má zohľadniť nezapočítaná doba zamestnania príslušníkov ozbrojených zborov.

S prihliadnutím na to nemal dovolací súd inú možnosť, než dovolanie odporkyne zamietnuť (§ 243b ods. 1 O. s. p.).

V dovolacom konaní odporkyňa úspech nemala a navrhovateľovi trovy konania nevznikli, preto dovolací súd účastníkom náhradu trov dovolacieho konania nepriznal (§ 243c v spojení s § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O. s. p.).

41.

ROZHODNUTIE

Zo skutočnosti, že dôchodca s právnickým vzdelaním prijímal dávku dôchodkového poistenia (zabezpečenia) vo vyššej výmere ako mu patrila, nemožno bez ďalšieho vyvodzovať, že vedel alebo musel vzhľadom na svoje odborné vedomosti a funkčné zaradenie v zamestnaní predpokladať, že mu v poskytovanej výške nepatrí.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 12. júla 2006, sp. zn. 1 Sž-o-NS 85/2005)

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd prvostupňový, rozsudkom z 28. októbra 2004 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal:

1. zrušenia rozhodnutia žalovaného z 28. novembra 2003 o priznaní odchodného vo výške 645 959,- Sk a o zrušení pôvodného rozhodnutia z 23. januára 2003, ktorým bolo odchodné určené sumou 713 089,- Sk;
2. zrušenia rozhodnutia žalovaného z 28. novembra 2003 o priznaní výsluhového dôchodku žalobcovi vo výške 22 687,- Sk a o zrušení pôvodného rozhodnutia z 23. januára 2003, ktorým bol žalobcovi priznaný výsluhový dôchodok vo výške 24 449,- Sk;
3. zrušenia rozhodnutia žalovaného z 28. novembra 2003 o povinnosti žalobcu vrátiť preplatok na odchodnom vo výške 67 130,- Sk a preplatok na výsluhovom dôchodku za čas od 1. januára 2003 do 31. augusta 2003 vo výške 18 528,- Sk;
4. náhrady trov konania.

Súd svoje rozhodnutie odôvodnil skutočnosťou, že žalovaný vo veci rozhodol na základe dostatočne zisteného skutočného stavu veci a rozhodnutie správne právne zdôvodnil.

Proti uvedenému rozsudku podal žalobca odvolanie. Namietal, že súd prvého stupňa nesprávne právne posúdil zákonnosť všetkých rozhodnutí, a preto jeho rozhodnutie považoval za vecne nesprávne. S poukazom na túto skutočnosť žiadal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmeniť, napadnuté rozhodnutia žalovaného zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Žalovaný žiadal vo vyjadrení k odvolaniu z 24. februára 2005 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť ako vecne správny.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa aj konanie, ktoré mu predchádzalo a zistil, že odvolaniu žalobcu treba vyhovieť.

Z odôvodnenia:

Rozhodnutím žalovaného z 28. novembra 2003 bolo potvrdené rozhodnutie jeho prvostupňového orgánu z 26. augusta 2003 a odvolanie žalobcu o znížení odchodného zo sumy 713 089,- Sk na sumu 645 959,- Sk bolo zamietnuté. Uvedeným rozhodnutím správneho orgánu druhého stupňa bolo zrušené rozhodnutie z 23. januára 2003 o priznaní odchodného žalobcovi vo výške 713 089,- Sk.

Bez ohľadu na vecnú správnosť rozhodnutí v časti, týkajúcej sa nového určenia výšky odchodného, ktorú žalobca nenamietal, bolo treba posúdiť napadnuté rozhodnutie aj z hľadiska dodržania ostatných zákonných ustanovení, týkajúcich sa zníženia výšky odchodného. Okrem iného bolo treba tiež zistiť, či bolo možné odchodné znížiť s účinkami do minulosti a aj v prípade, ak už bolo vyplatené.

Z ustanovenia § 30 písm. b) zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov“) vyplýva, že odchodné je dávkou výsluhového zabezpečenia.

Na rozhodovanie o znížení takejto dávky sa preto vzťahuje § 105 ods. 9 zákona o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov, ktorý ustanovuje, že dávka výsluhového zabezpečenia sa odníme alebo zníži alebo jej výplata sa zastaví odo dňa nasledujúceho po dni, ktorým uplynulo obdobie, za ktoré sa už vyplatila.

Z preskúmaného rozhodnutia nemožno vyvodiť, či odchodné ako dávka výsluhového zabezpečenia už bola žalobcovi vyplatená. Z následného rozhodnutia žalovaného o povinnosti vrátiť preplatok na odchodnom však vyplýva, že odchodné už bolo celé vyplatené vo vyššej výmere, ako patrilo. Za takýchto okolností však dávku výsluhového zabezpečenia už znížiť, ani jej výplatu zastaviť za obdobie pred jej vyplatením žalovaný nemohol.

Vzhľadom na skutočnosť, že rozhodnutie žalovaného o znížení odchodného nezodpovedá § 105 ods. 9 zákona o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov, čo súd prvého stupňa ponechal bez povšimnutia, musel odvolací súd jeho rozsudok v uvedenej časti zrušiť a uložiť súdu prvého stupňa, aby o preskúmanom rozhodnutí o odchodnom znova rozhodol spôsobom, ktorý

neodporuje § 105 ods. 9 zákona o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov.

Ďalším rozhodnutím z 28. novembra 2003 bolo potvrdené rozhodnutie z 26. augusta 2003 a bolo zamietnuté odvolanie žalobcu vo veci zníženia výsluhového dôchodku zo sumy 24 449,- Sk mesačne na sumu 22 687,- Sk mesačne.

Rovnako ako v predchádzajúcom rozhodnutí o znížení odchodného, ani v konaní o znížení výsluhového dôchodku žalovaný nerešpektoval znenie § 105 ods. 9 zákona o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov, čo opätovne súd prvého stupňa ponechal bez povšimnutia napriek skutočnosti, že žalobca sa jeho uplatnenia domáhal. V zmysle uvedeného ustanovenia bolo možné výsluhový dôchodok žalobcu znížiť len za obdobie, za ktoré ešte nebol vyplatený. Túto podmienku zníženia výsluhového dôchodku žalovaný nerešpektoval, čo malo za následok vecnú nesprávnosť jeho rozhodnutia.

Odvolací súd musel preto zrušiť rozsudok súdu prvého stupňa aj v časti, týkajúcej sa rozhodnutia žalovaného o znížení výsluhového dôchodku žalobcu s tým, že uložil súdu prvého stupňa vo veci znova rozhodnúť.

Napokon odvolací súd posudzoval rozsudok súdu prvého stupňa aj v časti, týkajúcej sa rozhodnutia žalovaného o povinnosti žalobcu vrátiť preplatok na odchodnom a výsluhovom dôchodku.

Rozhodnutím žalovaného z 28. novembra 2003 bolo potvrdené rozhodnutie z 26. augusta 2003 a bolo zamietnuté odvolanie žalobcu vo veci povinnosti vrátiť preplatok na dávke sociálneho zabezpečenia vo výške 85 658,- Sk (z toho preplatok na výsluhovom dôchodku predstavoval sumu 18 528,- Sk a preplatok na odchodnom predstavoval sumu 67 130,- Sk).

Predpokladom vrátenia preplatku na dávkach dôchodkového zabezpečenia je skutočnosť, že žalobca postupoval spôsobom, uvedeným v § 113 ods. 2 písm. g) zákona o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov. Podľa tohto zákonného ustanovenia je poberateľ dávky sociálneho zabezpečenia povinný vrátiť dávku sociálneho zabezpečenia alebo jej časť odo dňa, od ktorého nepatrila vôbec alebo nepatrila v poskytnutej sume, ak

1. nesplnil povinnosť ustanovenú týmto zákonom,
2. prijímal dávku sociálneho zabezpečenia alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neoprávnene alebo vo vyššej sume, ako patrila,
3. vedome inak spôsobil, že dávka sociálneho zabezpečenia alebo jej časť sa vyplatila neoprávnene alebo vo vyššej sume, ako patrila.

Z dôvodu, že žalovaný mohol znížiť odchodné alebo výsluhový dôchodok len za obdobie, za ktoré tieto dávky neboli ešte vyplatené, nemohol žalobcovi uložiť povinnosť vrátiť preplatok na dávkach, ktoré boli vyplatené pred rozhodnutím o zastavení ich výplaty alebo v období pred znížením výšky dávok.

Z uvedenej skutočnosti vyplýva, že žalovaný nemohol žalobcovi uložiť povinnosť vrátiť preplatok na uvedených dávkach.

Žalovaný vo svojom rozhodnutí uviedol len toľko, že navrhovateľ vedome prijímal dávku, hoci z okolností musel predpokladať, že sa vyplatila vo vyššej výmere ako patrila.

Zo zisteného skutkového stavu jednoznačne vyplýva, že preplatok na dávkach žalobcu vznikol preto, lebo žalovaný použil pre výpočet jeho nárokov nesprávne podklady o služobnom prijíme.

Treba uviesť, že žalovaný a následne ani súd prvého stupňa nemohli vyvodiť vedomé poberanie dávky, ktorá patrila žalobcovi v nižšej sume ako mu bola vyplácaná, z odborného vzdelania žalobcu a z jeho funkčného zaradenia.

Zavinenie žalobcu na vzniku prípadného preplatku, spočívajúce vo vedomom prijímaní dávky vo vyššej sume ako patrila, nevyplýva zo skutočnosti, že žalobca má právnické vzdelanie a pôsobil vo funkcii colného tajomníka. Z tejto skutočnosti ešte nevyplýva záver, že by žalobca vzhľadom na svoje odborné vedomosti a funkčné zaradenie musel predpokladať, že mu dávky boli priznané vo vyššej výmere ako patrili.

Pre jeho vedomosť o nesprávne určenej výške dávky nepostačuje zistenie, že získal právnické vzdelanie, lebo pre jej správny výpočet treba mať úzku špecializáciu vo veciach sociálneho zabezpečenia a predovšetkým aj dostatok skutkových podkladov pre takýto výpočet. Potrebné podklady, ani špecializáciu v oblasti sociálneho zabezpečenia žalobca nemal. Skutkové okolnosti, najmä presné údaje, týkajúce sa zárobkov žalobcu, sa nachádzali v písomnej dokumentácii žalovaného, ktorý o nárokoch žalobcu rozhodoval. Žalovaný uvedené podklady vo svojej dispozícii nemal.

Podľa názoru odvolacieho súdu v konaní preto nebolo preukázané, že žalobca vedome prijímal dávky sociálneho zabezpečenia vo vyššej výmere, než mu patrili. Rovnako nebolo zistené, že by musel z okolností predpokladať, že mu dávky dôchodkového zabezpečenia žalovaný vypláca vo vyššej výmere.

Hoci žalobca má odborné právnické vzdelanie, nemusel mať pre výpočet dávok dostatok skutkových podkladov, a preto nezodpovedá za preplatok na dávkach. S touto skutočnosťou sa súd prvého stupňa riadne nezaoberal.

Odvolací súd, vzhľadom na odlišný právny názor, napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa aj v tejto časti zrušil [§ 221 ods.1 písm. h) O. s. p. v spojení s § 246c O. s. p.] a uložil mu, aby aj preskúmané rozhodnutie žalovaného o povinnosti vrátiť preplatok na dávke opätovne právne posúdil a vo veci rozhodol.

Upozornenie

Vážení čitatelia,

dovoľujeme si Vás upozorniť, že Zbierka stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky uverejňovaná viných médiách, nedáva záruku jej správnosti.

Jedine Prosperity, s. r. o., na základe zmluvného vzťahu, má oprávnenie na vydávanie Zbierky stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky zpodkladov poskytnutých Najvyšším súdom Slovenskej republiky. Zatiaľ nikto, v zmysle Autorského zákona, nedostal súhlas na jej ďalšie použitie.

Spoločnosť Prosperity, s. r. o., je výhradným vydavateľom Zbierky stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.